

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 39 (2898) 2005 SEPTEMBER-RUGSĖJIS 27 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • tevzib@pathcom.com • Nr. kaina - \$1

Jei vėl reikėtų

1950 metais spalio 3 dieną Žygačių miškuose, Tauragės apskrityje, parašiuotais nusileido iš Vakarų atskraidinti Lietuvos laisvės kovotojai Juozas Lukša-Skrajaunas, Benediktas Trumpys-Rytis ir Klemensas Širvys-Sakalas.

TAIGI jau 55-eri metai nuo to įvykio, kuris Lietuvos partizanų istorijon įsilieja reikšminga dalele, paliudijania ne tik gerai organizuotą pasipriešinimą sovietiniam okupantui, bet parodo ir slaptą vakariečių paramą, skirtą partizaninei veiklai už Geležinės uždangos. Daugeliui ši sukaktis iš naujo atidengia tą nepakartojamą partizaninių kovų laikotarpį, atkreipia dėmesį į gausius partizaninių kovų aprašymus, prisiminimus, kuriuose, deja, šalia patriotų didvyriškumo, atsiskleidžia stribų bei išdavikų veikla. Tai skaudžioji to istorinio dešimtmečio pusė. Kaip kas tą skaudulį ir tautinę gėdą bepavadintų ar įvertintų, prieš partizanus tos pačios tautos nukreiptos jėgos, be kita ko, rodo paprasčiausią žmogišką silpnę nusilenkti galingesniai, prisitaikyti ir iš to ką nors sau laimėti. Kyla klausimas, o kokie būtume šiandien, jei reikėtų vėl su okupantu kautis? Žinoma, sunku spėlioti. Gal to nė nereikia. Bet vis tiek akivaizdu, kad toji žmogiškoji silpnė nėra sumenkėjusi ar labiau apvaldyta ir laisvę atgavus. Pasikeitus laikams, prisitaikymo įvairiausio. Štai šiandien buvę aukšti okupanto patikėtiniai stato žuvusiems partizanams paminklus, organizuoja laisvės kovotojų prisiminimo ir pagerbimo šventes, ir taip vinguriuojama laukiant, kas bus toliau. Baltijos kelias, šiandien kone legenda pavirtęs, paliekamas poetų siužetams ir jausmų pasauliui, kuris nedaug ką reiškia vien tik materialinės gerovės siekiantiems. Nepriklausomybė suteikė laisvę blaškytis kaip kam patinka.

TAS blaškymasis ir nesibaigiančios trintys dėl valdžios, sunkiai pastebint bent kokį mažiausią pasiaukojimą tėvynės gerovei, savanoriškai, ne dėl uždario, - perša liūdną mintį, kad spauda vienija, o laisvė blaško. Per penkiolika nepriklausomybės metų labiau suirome negu susijungėme, daugiau egoizmo išsiryškino, stipriau atsiskleidė pataikavimai pagal reikalą negu principai, dėl kurių stokos darosi labiau miglotos ateities perspektyvos. Ta laviravimo ir ant tvorų sėdėjimo politika buvo gal pakankama ir reikalinga, kai Lietuva buvo LTSR. Na, o santykiai viršūnėse tartum šiai dienai tereikalingi. Taip ir norisi klausti, kas gi atsitiktų, jei šiandien reikėtų visiems vėl rankomis susikabinti ir tokia vienybės grandine išsitiesti per visą Lietuvą? Ar atsistotų Brazauskas šalia Genzelio, Petkevičius šalia Landsbergio, Paksas šalia Paulausko?.. O kur dar kiti? Žinoma, kai kam gali atrodyti, kad nuogastavimai dėl valdančiųjų vienybės yra perdėti. Kas nors gal sakyti, kad vienybės pakanka, o nesutarimai - normalus dalykas. Šitame tvirtinime tiesos truputį yra. Bet vienybė vienybei nevienoda. Pastaraisiais metais labai jau išryškėjo "senoji vienybė", įdiegta partijos mokyklų ar ilgalaikio anuometinio bendradarbiavimo, senų ryšių, senų draugysčių, giminysčių. O kur kiti, komunistiniai bemoksliai, saugumo žinybose netarnavę, nieko iš okupantų neišmokę, o tik savo tėvynę ramiai mylėję?... Dar taip nesenai visus jungė Sąjūdis. Dabar tokio veiksnio nebėra. Grįžo senieji, tapo turtuoliais ir krašto valdytojais. Bet čia tai jau tikrai - laiko klausimas. Pokalbiuose su Lietuvos jaunimu blyksteli nemažai pragiedrulių. Net nuostabu, kad kai kurių jaunuolių pažiūros tautos ir tėvynės klausimais gana panašios į tas, kurias per daugelį metų išlaikė lietuviškoji išeivija. Č.S.

Šiame numeryje

Juodojo kaspino dienai praėjus - 1,2 psl.
Aleksoto šventovė Kaune - 2 psl.
Tarp Amerikos ir Lietuvos - 3 psl.
"Laisvė nemirė - mirė karžygiai" - 4,5 psl.
Lietuvos žymūnas Domeika - 7 psl.
Čiurlionio studijų savaitei prabėjus - 8 psl.
Gaivūs tautos šaltiniai - 8 psl.
Viešnių literatai ir jų kūryba - 9 psl.
Partizanų vado kovos - 10,11 psl.
Išlikęs gyvas Pravieniškų žudynėse - 14 psl.
Uraganas, paskandinęs miestą - 14 psl.

Juodojo kaspino dienai praėjus

Daugeliui bėgant iš Lietuvos nuo bolševikų,
A. Voldemaras grįžo iš užsienio

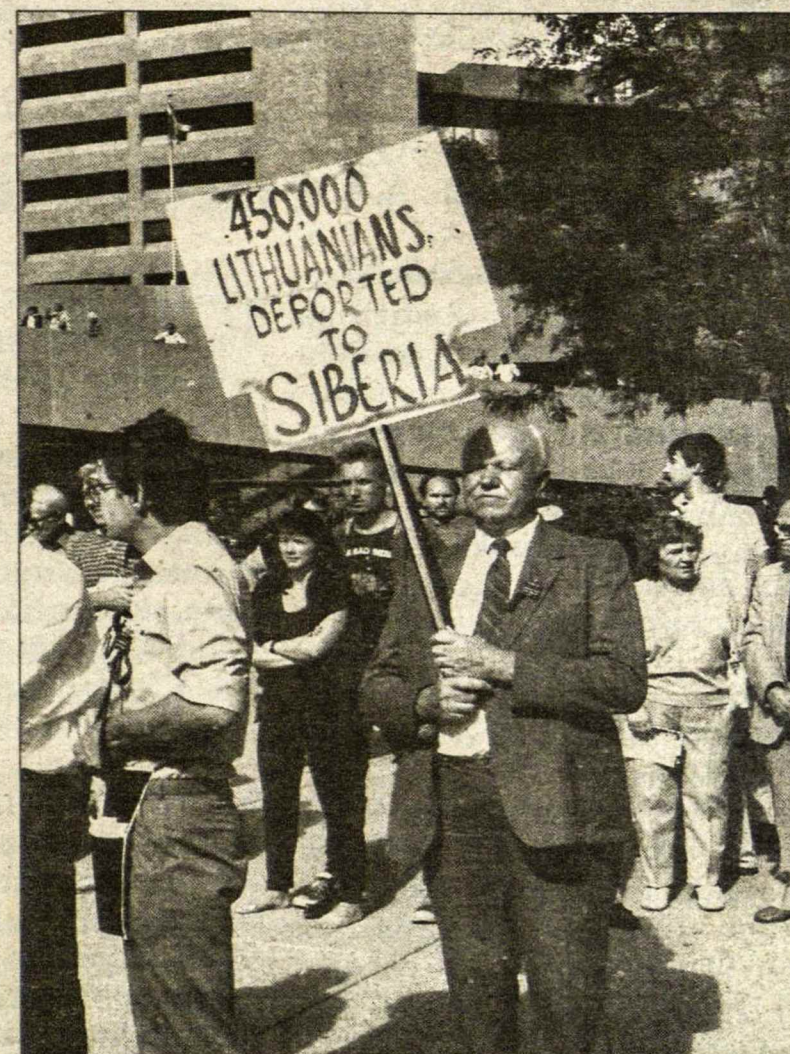
IGNAS MEDZIUKAS

Rugpjūčio 23-ją prisiminėme liūdną sukaktį, kai 1939 m. du diktatoriai, slapta susitarę, pasidalino svetimas žemes: Lenkiją, Lietuvą, Latviją, Estiją. Ne veltui rugpjūčio 23-ji vadinama Juodojo kaspino diena. Iš pradžių Lietuva buvo numatyta palikti Vokietijos sferoje. Vokiečiai siūlė Lietuvos vyriausybei kartu žygiuoti ir atsiimti Želigovskio smurtu užgrobtą Vilnių su aplink esančiomis lietuvių apgyventomis žemėmis. Yra manančių, kad Lietuvos vyriausybė, atsisakydama žygiuoti į Vilnių ir jėga atsiimti Pilsudskio ir Želigovskio klasta, Suvalkų sutartį pasirašius, patvirtino Lietuvos nepriklausomybės laidotuvių aktą, nes tada pasikeitė situacija. Nacinei Vokietijai užpuolus iš Vakarų Lenkiją, ją greit nugalėjus, rytinė Lenkijos dalis, įskaitant Vilniaus miestą ir kitas etniškai priklausančias Lietuvai žemes, užėmė sovietai, kurie po derybų su Lietuvos vyriausybe pasirašė savitarpio pagalbos sutartį, atiduodami Vilnių ir dalį krašto, bet įvesdami karines įgulas. Tokiu būdu Lietuva buvo perleista sovietų įtakai. Pasirašytoje sutartyje sakoma: "Šios sutarties įgyvendinimas jokių būdu neturi paliesti susitariančių šalių suvereninių teisių, jų valstybinės santvarkos, ekonominės ir socialinės sistemos, karinių priemonių ir išvis nesikišimo į vidaus reikalus dėsnių".

Skubus ultimatas

Po keleto mėnesių sovietai staiga ėmė kaltinti Lietuvos vyriausybę prasimanytais priekaištais ir pateikė skubų ultimatumą. Molotovui pareiškus Lietuvos delegacijai: "Kad ir koks būtų jūsų atsakymas, sovietų kariuomenė rytoj vis tiek žengia į Lietuvą". Užsienio reikalų ministeris J. Urbšys savo atsiminimuose rašo: "Grįžome į pasiuntinybę su deginančiu dokumentu kišenėje. Jaučiame suniekinti, su trypti, išprievartauti. Susisiekius pagaliau su Užsienio reikalų ministerija, atsiliepė Teisių administracijos departamento direkt. Voldemaras Vytautas Čarneckis, kuris prislėgtu balsu pratarė: "Ultimatumą prima".

Lietuva buvo tuojau okupuota. Sovietų kariuomenė visuose didesniuose miestuose užėmė svarbiausius postus ir elgėsi kaip krašto nugalėtojai, neatsižvegdami, ką buvo pasižadėję savitarpio pagalbos sutartyje.

"Juodojo kaspino" baltiečių demonstracijoje prie Toronto rotušės 1987 m. rugpjūčio 23 d. plakatą laiko Vytautas Sendžikas, skautų ir kitų organizacijų veikėjas, miręs š.m. gegužės 14 d. Ntr. S. Dabkaus

Žymesniųjų lietuvių areštai

Reikia stebėtis, kad daugelis Lietuvos žymių žmonių, ne tik paskutinėje vyriausybėje esančių, neteko nuovokos dėl gresiančio pavojaus jų laisvei ir gyvybei. Tuojau prasidėjo areštai, buvo suimami žymesnieji žmonės, kurie nepritarė bolševikinei sistemai.

Vytautas Petrulis, buvęs kadaise ministeris pirmininkas ir finansų ministeris, vadinamas lito tėvu, bolševikų suimtas, išvežtas į Komi sritį ir ten sušaudytas. Mikalojus Lipčius, buvęs Finansų departamento direktorius, pradžioje nepriklausomos Lietuvos karinės žvalgybos viršininkas, išvežtas į Rusiją mirė ar buvo nužudytas.

Nukelta į 2-rą psl.

Dažnos baltiečių demonstracijos Toronte reikalaujant laisvės Lietuvai, Latvijai ir Estijai

Ntr. S. Dabkaus

Partizanų vado kovos

Atkelta iš 10-to psl.

Žinodami, kad į jų rankas pakliuvo įžymaus vado sesuo, čekistai ėmėsi intensyvaus "darbo", sužalojo jaunos mergaitės sveikatą (tai atsiliepė jai visą gyvenimą), tačiau nepalaužė jos dvasinės stiprybės, nieko neišgavo, nesužinojo. Pagaliau prarado galimybę sukurti bylą ir atiduoti teisimui, todėl išvežė į Lukiškių kalėjimą. Iš čia grąžino atgal į Varėną.

1947 gruodžio 19 d. Dzūkijoje, kaip ir prieš metus išvežant Rugio tėvus, buvo labai šalta. Vėjas užpustė kelius. Per sniego pusnis iš vienkienų enkavedistai su ryšuliais ant pečių varėsi vos paeinančius senelius ir motinas su mažais vaikais iki pagrindinių kelių, kur sodino į sunkvežimius ir vežė į Varėnos geležinkelio stotį.

Apie trečią valandą ryto ir mūsų šeimą pažadino stiprūs smūgiai į duris. Į pirkia sugarmėjo ginkluoti kareiviai ir stribai. Man tada buvo 17 m.; kad nepasprukčiau, išpraudė ir užstalė tarp dviejų kareivių. Tėvams įsakė per porą valandų pasiruošti į kelionę. Su savim leido pasiimti vienam asmeniui iki 50 kg mantos. Tėvas su motina rinko ir į maišelius krovė maisto atsargas ir šiltesnius drabužius.

Tada pamačiau prie durų stovintį netolimą mūsų kaimyną. Tėvas kaip tik tada paėmęs dėžę naminio tabako ištisė kaimynui kaip padėką, kad šis nepabijojo ateiti išlydėti į paskutinę kelionę. Tėvo ir mano nuostabai kaimynas paimti dėžės negalėjo, jo rankos buvo užimtos – už nugaros laikė paslėptą šautuvą. Taip buvome palydėti, neklydau sakydami, į paskutinę kelionę. Tėvai ne-grįžo, mirė Sibire.

Tremties sąrašus sudarinėjo ir išvežimo akcijoms vadavo komunistų partijos aktyvas. Tikriausiai ir mūsų kaimynas priklausė šiai partijai, o gal nenorėjo prarasti pelningo darbo, todėl jam ir įbruko į rankas šautuvą "deramai" palydėti kaimyną į Sibirą. Girdėjau, kad po kelių metų nežinia dėl kokių priežasčių jis pasikorė.

Kažin ar Lietuvoje buvo bent vienas idėjinis komunistas, išdrįsęs protestuoti dėl nusikalstamos žmonių deportaci-

jos. Rusijos idėjinis komunistas, mėginusi protestuoti, ginti tiesą bolševikai sušaudė, kitiems "pasisėkė", juos sugrūdė į lagerius. Lietuvos komunistai nuolankiai padlaižiavo, net persistengdami vykdė okupantų reikalavimus.

Sudarant tremiamųjų sąrašus, reikėjo, kad kiekvienai išvežamai šeimai pasirašytų nuosprendį ne mažiau kaip trys asmenys, vadinami "liaudies atstovais", atseit, pageidaujantys išvalyti aplinką nuo nusikalstamų elementų. Tokius parašus neretai rinko šantažo (nepasirašys – važiuosi pats) ar apgaulės būdais. Piliečiui paaiškino, kad pasirašo dėl sumažinimo duoklės valstybei, arba pakišdavo pasirašyti ant tuščio lapo.

Panagrinęs archyvinis dokumentas galima susidaryti nuomonę, kad Lietuvoje ne okupantai, ne komunistai, o kaimynas kaimyną "tvarkė". Na, o subyrėjus Sovietų Sąjungai komunistai išvis atsiribojo nuo nusikalstamos veiklos. Greitai atsiribojo ir nuo pavadinimo. Komunistai pasivadino demokratine darbo partija, po to tapo socdemais. Dabar jie gyvena dar geriau nei sovietmečiu.

Dar nespėjus išaušti mūsų šeima, kaip ir daugelio varėniškių pirmieji atsidūrėme šaltam vagone. Vakarop durys užsirenkė, vagonas buvo užpildytas su kaupu.

Apie vidurnaktį, siaurai pravėrę vagono duris kareiviai istūmė ne jokio ryšulėlio punuogę merginą. Tai buvo partizanų vado Rugio sesuo Janina Jakubavičiūtė. Ją atvedė iš Varėnos NKVD būstinės rūsio nuo vidurvasario kalintą ir kančią. Ji vilkėjo plonu sijonėliu ir palaidinuke, kuri lūžinėjo nuo kraujo krešulių ir neužgijusių žaizdų. Žmonės ją apregė, priglaudė ir maitino ne tik kelionės metu, bet ir Sibire, gyvendami kartu, dalinosi visa ku, ką patys turėjo.

Tuo būdu galvos skausmu čekistams liko pats svarbiausias Jakubavičių šeimos asmuo, partizanų vadas Rugys. Nesisekė čekistams su juo susidoroti kovos lauke, jiems pavyko pasamdyti žudiką, kuris atliko budo darbo.

1948 m. vasarą J. Jakubavičius kreipėsi į savo ryšininką,

Laukininkų kaimo gyventoją, batsiuvį Mizarą, prašydamas pasiūti batus. Tada jis nežinojo, kad Mizarą užverbavo NKVD ir davė ginklą susidoroti su partizanų vadu. Rugsėjo mėnesį, atėjęs atsiimti batų Rugys buvo nukautas prie durų slenksčio.

Po daugelio metų, pasibaigus partizaniniam karui, Mizaras iš Alytaus su šeima grįžo į savo sodybą. Tuo laiku šaukiami jauni vyrai į okupacinę kariuomenę pasirinkimo neturėjo. Netolimas Mizaros kaimynas, išleisdamas sūnų į kariuomenę suruošė išleistuvių vaišes, į kurias pakvietė ir Mizarą. Sūnus pasikvietė savo draugus, tarp jų Budėną iš Perlojos kaimo. Gerokai pasivažiavęs, Budėnas nežinodamas, kad prie stalo sėdi Mizara, užtraukė tuo laiku kaimuose visiems žinomą dainą:

Mizara-žudikas, Mizara vagis, Nušovė Rugelį pas savo duris.

Mizarai labai nepatiko, jis griebė nuo stalo virtuvinį peilį ir pašoko vyti bėgantį Budėną. Šis bėgdamas iš kišenės išsiėmė peilį ir atsigręžęs pertraukė Mizarai per pilvą. Mizara susiėmęs rankomis už pilvo nubėgo apie pusę kilometro iki namų ir krito negyvas toje pačioje vietoje, kaip ir partizanų vadas Rugys. Kalbėjo tada kaimo žmonės, kad tai atpildas...

Išklausęs Dzūkijos partizanų vado Jono Jakubavičiaus-Rugio atminimą pagerbėme tik po 55-rių metų. Jo žūties vietoje Laukininkų kaime pastatėme kryžių, pagamintą kario savanorio Jono Tamulevičiaus.

2003 m. birželio 7 d. už vado vėlė Perlojos parapijos klebonas Nedzingė šventovėje aukojė šv. Mišias ir pašventino kryžių.

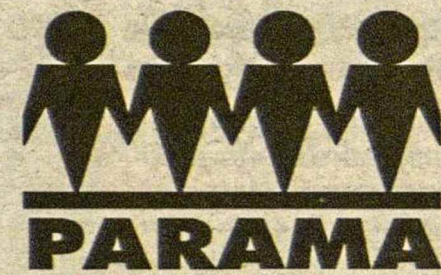
Iškilmingame minėjime istorikas šeimo narys Algis Kašėta išsamiai papasakojo apie Rugio kovinę veiklą ir nuopelnus dėl Lietuvos laisvės.

Dainavos apygardos partizanai prisiminė ne kartą dalyvavę mūšiuose vadovaujant sumaniam vadui su daug gausėniu priešu.

Varėnos savanoriai saliuoto šūvių salvėmis pagerbė vado atminimą.

Partizanų dainas dainavo LPKTS Varėnos tremtinių ansamblis "Viltis".

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

AKTYVAI per 138 milijonus dolerių

MOKA UŽ:

1.00% Taupomoji sąskaita
iki 1.00% kasd. palūk. čekių sąsk.
1.10% už 30-89 d. term. indėlius
1.25% už 90-179 d. term. indėlius
1.30% už 180-269 d. term. ind.
1.30% už 270-364 d. term. ind.
1.70% už 1 m. term. indėlius
2.05% už 2 m. term. indėlius
2.30% už 3 m. term. indėlius
2.55% už 4 m. term. indėlius
2.90% už 5 m. term. indėlius
2.25% 1 m. "Cashable" GIC (min. \$75,000)
2.40% už 1 m. GIC invest. pažym.
2.75% už 2 m. GIC invest. pažym.
3.20% už 3 m. GIC invest. pažym.
3.20% už 4 m. GIC invest. pažym.
3.25% už 5 m. GIC invest. pažym.
1.00% RRSP & RRIF (variable)
2.65% RRSP & RRIF 1 m.term.ind.
2.75% RRSP & RRIF 2 m.term.ind.
3.20% RRSP & RRIF 3 m.term.ind.
3.35% RRSP & RRIF 4 m.term.ind.
3.50% RRSP & RRIF 5 m.term.ind.
2.50% už JAV dolerių 1 metų GIC
1.50% už JAV dol. kasd.pal.sąsk.

IMAME:

už asmenines paskolas
nuo 5.50%
už nekilnojamo turto
paskolas (mortgages) su
- nekeičiamu nuošimčiu
(fixed rate)
1 metų 4.20%
2 metų 4.70%
3 metų 5.25%
4 metų 5.20%
5 metų 5.30%
- su keičiamu
nuošimčiu 4.50%

DUODAME

- asmenines paskolas
- mortgičius iki 95% įkainoto turto
- riboto kredito paskolas (Line of Credit)
- komercinius mortgičius

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje

NEMOKAMI PATARNAVIMAI

SĄSKAITŲ IŠLAIKYMAS • KREDITO IR DEBITO KORTELĖS
ČEKIAI • PINIGINĖS PERLAIDOS (MONEY ORDERS)
KELIONĖS ČEKIAI (TRAVELER'S CHEQUES)

PASLAUGOS TEIKIAMOS INTERNETU!

GALITE PATIKRINTI SAVO BALANSĄ AR APMOKĖTI SĄSKAITAS
Elektroninis paštas: info@parama.ca

KITOS PASLAUGOS

KELIONIŲ APDRAUDA NARIAMS IR SVEČIAMS IŠ KITŲ KRAŠTŲ
PERSIUNTIMAS PINIGŲ (WIRE TRANSFERS) Į LIETUVĄ IR KITUR
IEŠKOTE DOVANOS?

PARDUODAME LIETUVOS BANKO PROGINES MONETAS

KASOS VALANDOS

Pirmad., antradi. ir trečiadi. nuo 9 v.r. - 3.30 v.p.p.; ketvirtadi. ir penktadi. nuo 9 v.r. - 8 v.v.
LN skyriuje - penktadi. nuo 9 v.r. - 3.30 v.p.p.;
Royal York skyriuje - šeštadi. nuo 9 v.r. - 1 v.p.p.

SKYRIAI:

1573 Bloor St.W., Toronto ON M6P 1A6 Telefonas: 416 532-1149
2975 Bloor St.W., Etobicoke ON M8X 1C1 Telefonas: 416 207-9239

APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAPĮ: www.parama.ca

ONTARIO LAND SURVEYOR

TOMAS A. SENKUS, B.Sc., O.L.S., O.L.I.P.

40 Burrows Avenue, Toronto, Ontario M9B 4W7

E-mail: tomsenkus@rogers.com

TEL: (416) 237-1893

FAX: (416) 237-0426

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

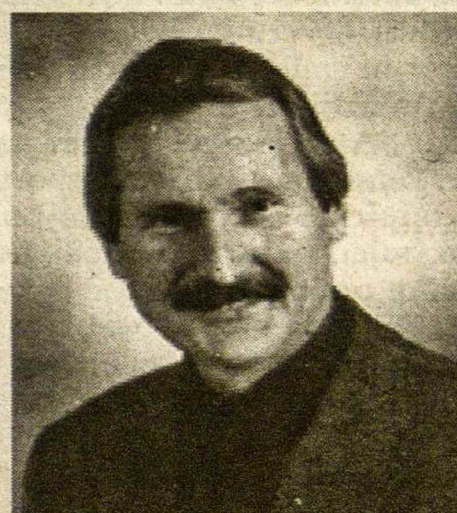
Lina Kuliavienė

**2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2**

Tel. (416) 762-8255 Fax. (416) 762-8853

Sutton GROUP

ANTANAS GENYS

"Jūsų nekilnojamo turto aptarnavimas nuo 1981"

**PIRKIMAS ir PARDAVIMAS
PATIKIMOSE RANKOSE!**

Dėl nuosavybės įvertinimo skambinkite

(416) 236-6000

Sutton Group-Assurance Realty Inc.

Galvojat parduoti ar sužinoti Jūsų nuosavybės vertę, veltui įvertinsiu be jokių įsipareigojimų. Mielai ir sąžiningai patarnausiu surasti Jums tinkamą namą ar "condominium".

SKAMBINKITE

TEODORUI

STANULIUI, B.A.

416-879-4937

(nešiojamas)

**RE/MAX WEST REALTY Inc. Tel. 416 769-1616;
namų 416-231-4937**

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON L5C 1T3 Canada.

Tel. 905 275-4672 • FAX 905 290-9802

E-mail: tevzib@pathcom.com • www.tzib.com

Agreement No. 40012376 PAP Registration No. 09408. CPM 1001760.
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: vyr. red. prel. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė,
Č. Senkevičius, techninė red. V. Tumosienė. Metinė prenumerata - \$50, rė-
mėjo - \$60, garbės - \$70. Oro paštu į užjūrius - \$170, paprastu paštu - \$60.
Amerikoj - JAV dol.

Keičiant adresą kreiptis į "TŽ" administraciją. Už skelbimų turinį redakci-
ja neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasi-
rašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland) is published weekly by the Li-
thuanian Canadian R.C. Cultural Society "Žiburiai", Inc.

Subscriptions: regular - \$50, patron - \$60, sponsor - \$70 per year. Airmail
overseas - \$170, regular mail overseas - \$60. US subscriptions are payable
in US funds. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

Return undeliverable Canadian addresses to Circulation Dept.
at mailing address given above.

We acknowledge the financial assistance of the Government of
Canada, through the Publications Assistance Program (PAP),
toward our mailing costs.

PLB kraštų pirmininkų suvažiavime Trakuose š.m. liepos 7-10 d.d. Iš k. sielovados delegatas išeivijoje prel. Edis Putrimas, KLB krašto valdybos pirm. Rūta Žilinskienė, Lietuvos presiden- tas Valdas Adamkus, KLB krašto valdybos narys Algirdas Vaičiūnas ir KLJS-gos pirm. Saulius Simonavičius

Aleksoto šventovė Kaune

KUN. K. AMBRASAS, SJ

Ji prieš dešimt vienuolika metų dar buvo be stogo. Tada šios parapijos klebonas monsinjoras Jonas Kavaliauskas suko galvą, kaip užkelti ant naujai išdygusių pastato sienų tokį sunkų ir didelį vainiką – metalinių konstrukcijų stogą. Kaip jam pasisekė tatau padaryti, gerai net ir nežinau. Šiandien šv. Kazimiero vardu pavadinta šventovė jau baigta, o jos statytojas monsinjoras jubilaitas Jonas Kavaliauskas gyvena Birutės 17, Birštone. Joje meldžiasi žmonės, tarp jų retkarčiais ir mane atlydėjęs Arimantas, pas kurį užbėgau, kad mane palydėtų takeliais, kuriais, mažas būdamas, eidavo į dar dabar tebestovinčią senutėlę, apsilupinęs, nuo saulės ir lietaus supilkėjusią šventovę. Joje, įsikibęs mamos sijono, gėrėdavosi ant aslos žaidžiančiais pro spalvotus langus prasiskverbusiems saulės zuikučiams. Dabar tie saulės zuikučiai greičiausiai prapuolė, nes didžiuma tų vitražų jau neklaužadų vaikų išdaužyti, o šalimais stūkso su dekoratyviniais sienų ketvirtainiais, su niūria ir remonto reikalinga laidojimo sale ir tamsiu koridoriu rūsyje, atsirado nauja, aplinkui apjuosta lygiai nupjauta žole pievos viduryje, Nemuno pašonėje ant stataus

kranto kelių senų obelių kaimynystėje (anot Arimanto, seniau čia buvęs nemažas vaismedžių sodas) išaugusi moderni šventovė.

Tuoju prasidės šv. Mišios. Atsisveikinęs su bičiuliu ir pasisveikinęs su atėjusia Aleksoto šventovės vargonininke s. Genute, skubančia į laidotuvių pamaldas, drožiu pas širdietes seses, kurių koplyčioje pats turi aukoti šv. Mišias.

Einu pro seną sovietmečiu buvusį kino teatrą "Pašvaistė", dabar parapijos atsiimtą ir niekam nenaudojamą didžiulį pastatą. Kaip reikia lėšų arba ūkiško klebono rankos, kad šis tvirtai sumūrytas namas vėl atgytų ir tarnautų kokiame nors kilniam tikslui.

Reikia užteiti į šventovės rūšį, paverstą laidojimo sale: apie karstą su velioniu pridėta kuo gražiausių baltų gėlių. Apie nepažįstamo velionies karstą apdėtas gerokas laidotuvių salės plotas vienas prie kito suglaustų vainikų. Lietuviai dar neįprato vietoje vienadienių gėlių, kurios po vienos kitos nakties virsta vien trąša, jie dar neišmoko paaukoti tų viena-dieniam papuošalui išleistų pinigų velionies šeimai, daugia-vaikėms šeimoms, vaikų namams ar kokios nors nelaimės ištiktiesiems...

Marijos paminklas Kaune, Vaistinės gatvėje, pastatytas 1926 metais ir išlikęs per sovietmetį iki šiol, nes stovi labai nuošalioje vietoje Ntr. S. Sajausko

Juodojo kaspino dienos praėjus

Atkelta iš 1-mo psl.

Dr. Leonas Bistras, buvęs švietimo ministeris, anksčiau buvęs seimo pirmininkas, Rytų redaktorius, suimtas ir išvežtas į Rusiją. Kazys Bizauskas, ministerio pirmininko pavaduotojas, įgaliotas ministeris Vilniaus kraštui, buvo irgi suimtas. Jo likimas nežinomas, kaip ir daugybės kitų Lietuvos patriotų.

Šuolis į užsienį

Tik tada dauguma suprato, kad atėjo ne draugai, bet priešai ir kas tik turėjo drąsos mėgino pasitraukti į užsienį. Liepos mėnesį kunigai Juozas Marčiulionis, Leonas Klimas ir Kazys Miliauskas automobiliu atvežė prof. A. Maceiną prie Vištyčio, kur jam pavyko pasprukti į Vokietiją. Bet sovietų sargybiniai kunigus pastebėjo ir suėmė. Laimė, kad kilo 1941 m. birželio 22 karas, ir jie buvo išlaisvinti iš kalėjimo. Daugelis tokiu būdu pasitraukė į Vokietiją, kai kurie gana vėlai – gen. Stasys Raštikis, Vaclovas Sidzikauskas, dar vėliau jo žmona. Aviacijos gen. Antanas Gustaitis 1941 m. kovo mėn. bandė pasprukti iš okupuotos Lietuvos, bet buvo sulaikytas prie S. Kalvarijos. Likimas nežinomas. Manoma, kad buvo sušaudytas.

Teisininkas gauna miškakirčio pasą

Teisininkas Povilas Šilas, buvęs Šiaulių apygardos kriminalinės policijos viršininkas, savo atsiminimuose rašo, kad 1940 m. birželio 15 d. sovietų kariuomenei okupuojant Lietuvą, daug atsakingų valstybės pareigūnų pasitraukė į Vokietiją. Saugumo ir kriminalinės policijos apygardos viršininkas Ipolitas Januškevičius pasakė, kad jis su kai kuriais savo pagalbininkais laikinai pasitraukia į Vokietiją ir perdavė savo kabineto ir seifo raktus užtikrindamas, kad slapti dokumentai sunaikinti.

Naujas Saugumo departamento viršininkas Antanas Sniečkus Šiaulių apygardos valstybės saugumo ir kriminalinės policijos viršininku paskyrė politkalinį Balį Baranauską, kuriam P. Šilas perdavė raktus. P. Šilas laikinai buvo paliktas pareigose apmokyti naujus milicijos kadrus. Beveik visi saugumo, kriminalinės policijos pareigūnai, taip pat ir viešosios policijos tarnautojai atleisti iš darbo, pakeičiant bolševikams patikimais. Prasidėjo suėmimai. 1941 m. sausio pradžioje Povilas Šilas su žmona, susipakavę daiktus, su dviem sūneliais 3.5 ir 2 metų per Gubernijos geležinkelio stotį išvyko į Kauną. Iš pradžių apsigyveno pas žmonos motiną Apoloniją Kisieliene Viliampolėje. Vėliau susirado kambarį Žemaičių gatvėje netoli funikulieriaus. Seną pasą pakeitęs nauju, miškų darbininko, ir su buvusiu savo valdiniu Juozu Jarmolavičium išvyko į Kazlų Rūdą pas girininką Juozą Bajerčių kirsti miške malkoms medžių. Čia ir apsigyveno, nes Bajerčiai buvo geri Jarmolavičiaus pažįstami. Abudu kirto mišką. Artinantis karui, pajutę, kad jie yra milicijos paieškomi, persikėlė gyventi į mišką įrengtą slėptuvę. P. Šilas retkarčiais aplankydamas šeimą Kaune. Prasidėjo išvežimai. Birželio 22 išgirdo karą prasidėjus. Tada su Jarmolavičium tos pačios dienos vakarą pailsėdami vieškelio parėjo į Kauną.

Deportacijos

Man ligi šiol neaišku, kaip aukštas pareigas ėjusieji Lietuvos valstybės administracijoje asmenys, kurie turėjo progą pažinti bolševizmą su jo teroru, okupuojant Lietuvą, nepasitraukė į užsienį. Buvęs LR prezidentas Aleksandras Stulginskis gyveno savo ūkyje Jokubave, Kretingos apskr. Argi jis nežinojo, kad bolševikai jo ramybėje nepaliks, kad žemės bus nusavintos? Ir štai birželio 14 atvažiavo enkavedistai ir jį suėmė. Aleksandras Stulginskis buvo deportuotas į Krasnojarską, o jo žmona – į Komiją. Tik po daugelio metų Stulginskiui buvo leista nuvykti pas savo žmoną, o vėliau grįžti į Lietuvą.

Stasys Šilingas, du kartus buvęs teisingumo ministru ir Valstybės tarybos nariu, buvo taip pat suimtas. 1941 m. birželio 14 jį ūkį Misiūnus, Paežerėlių valsč., Šakių apskr. atvykę enkavedistai pranešė, kad jie turi išvežti Šilingą, jo žmoną ir dvi dukteris – Daivą ir Ramintą. Daiva buvo išvykusi į Kauną ir todėl liko laisva. Ramintą su tėvais išvežė. Tą pačią dieną Šilingą atskyrė nuo žmonos bei dukters, ir jis jų daugiau nematė. Išvežė į Sibirą, kur Šilingienė mirė 1943 m. vasario 22, ištvėrusi vos pusantros metų, o dukterė Raminta mirė 1944 m. birželio 7 d. Šilingui teko išbūti bolševikų darbo stovyklose apie 20 metų. Pagaliau jam buvo leista grįžti į Kelmę ir apsigyventi prie žmonos sesers Felicijos Bytautaitės. Jis mirė 1962 m. lapkričio 13 d., išgyvenęs 77 metus. Advokatas Rapolas Skipitis 1940 m. pasitraukė į Vokietiją. Jo žmona, su dviem dukterimis išvežta į Komijos respubliką, mirė 1943 m. birželio mėn. 3 d. Vėliau R. Skipitis emigravo į JAV, parašė savo atsiminimus.

Trojos arklys

Taigi tie, kurie patikėjo Savitarpio pagalbos įsipareigojimais bei pažadais, buvo labai apgauti. Prezidentas A. Smetona, peržengęs Vokietijos sieną, lydimas Krašto apsaugos ministerio gen. K. Musteikio, atvykusios delegacijos kviečiamas grįžti, suprato, kokios gali būti derybos tarp pelės ir katės. Žinoma, prezidentas Smetona turėjo laiko perspėti tautą, kaip ji turi laikytis, jei Lietuva bus okupuota. Nebuvo duota jokių tikrų direktyvų. Nors Maskvai įvedus karinius dalinius į Lietuvą, jau buvo aišku, kad Trojos arklio įvedimas gali pasibaigti liūdnei. Prezidentas prof. K. Pakšto ir kitų buvo įspėtas, kad reikėtų pasiruošti okupacijos atvejui. Deja, į tai nebuvo kreipiama dėmesio. Prezidentui į užsienį išvykus, savojo policija suėmė patriotus – vidaus reikalų ministrą gen. Skučą ir Saugumo departamento direktorių A. Povilaitį. Jokio teismo, kaip buvo žadėta, nebuvo. Tik jei sovietų slaptosios policijos rūsio sienos (NKVD) galėtų prabilti, paliudytų jų likimą.

Voldemaro likimas

Keisčiausias atvejis buvo Augustino Voldemaro grįžimas į bolševikų okupuotą Lietuvą. Kai daugumas stengėsi pabėgti nuo bolševikų į užsienį, jis, kaip galvos netekęs, veržėsi į raudonosios meškos nasrus, nors buvo Romoje Stasio Lozoraičio įspėtas. Pakartotinai jį įspėjo K. Škirpa Berlyne. Bet jis jokių patarimų neklausė. Laisvu noru pasidavė bolševikams. Jis tuoju buvo Kauno geležinkelio stotyje suimtas ir nuvežtas į kalėjimą. Išstremtas į Vladikauką. 1944 m. mirė, sulaukęs 61 metų.

Tarp Amerikos ir Lietuvos

Kun. dr. A. Žygas grįžo darbuotis į Čikagą

EDVARDAS ŠULAITIS

Čikagos lietuviai kun. dr. Arvydą Žygą labai gerai pažįsta, nes jis šalia jos (Cicere) gimė, augo ir gana ilgai veikė lietuvių visuomenėje. Tik vėliau, kai išvažiavo Lietuvon, ten dėstė, tapo kunigu, jis jau čia buvo retesnis svečias. Todėl daug mūsų tautiečių nudžiugo, kai sužinojo, kad kun. dr. A. Žygas atvyks darbuotis į Švč. M. Marijos gimimo parapiją Čikagos Marquette Parke.

Ir štai rugsėjo 5 d. tos parapijos šventovėje jis atnašavo Mišias kaip jos vikaras, pasiryžęs tarnauti dar ir dabar didžiosios Čikagos bei apylinkių lietuvių parapijos tikintiesiems. Ilgą laiką Kaune praleidęs kun. Arvydas kartu sieks daktaro laipsnio teologijos srityje Mundelaine. Gerokai anksčiau Illinois un-te yra gavęs doktoratą iš antropologijos.

Pirmąjį rugsėjo mėnesio sekmadienį naujasis Švč. M. Marijos gimimo parapijos vikaras po Mišių šventovės prieangyje ilgai bendravo, sveikinosi su senais pažįstamais ir naujai pamaldas pradėjusiais lankyti tikinčiaisiais. Po to jis atėjo į parapijos salę, kurioje pasakė kalbą apie kelionę Čikagon. Jis pažymėjo, kad būdamas Kauno kunigų seminarijos klierikų dvasios tėvu ir eidamas visą eilę kitų pareigų, per trumpą laiką turėjo sutvarkyti "tūkstančius" reikalų prieš kelionę. Nors ir daug kas prašė likti Lietuvoje, nevažiuoti Amerikon, tačiau jis ryžosi žygiui per Atlantą. "Laimingu būdu viską suspėjau laiku padaryti, kad galėčiau išvažiuoti", - džiaugėsi kalbėtojas.

Kun. Arvydas sakėsi, jog yra girdėjęs apie parapijos problemas, bet jos yra žymiai mažesnės negu įvykiai Irake bei kitur. "Aš esu pasiryžęs 1 valandą kasdien melstis prieš Švenčiausio Sakramento", - kalbėjo kunigas.

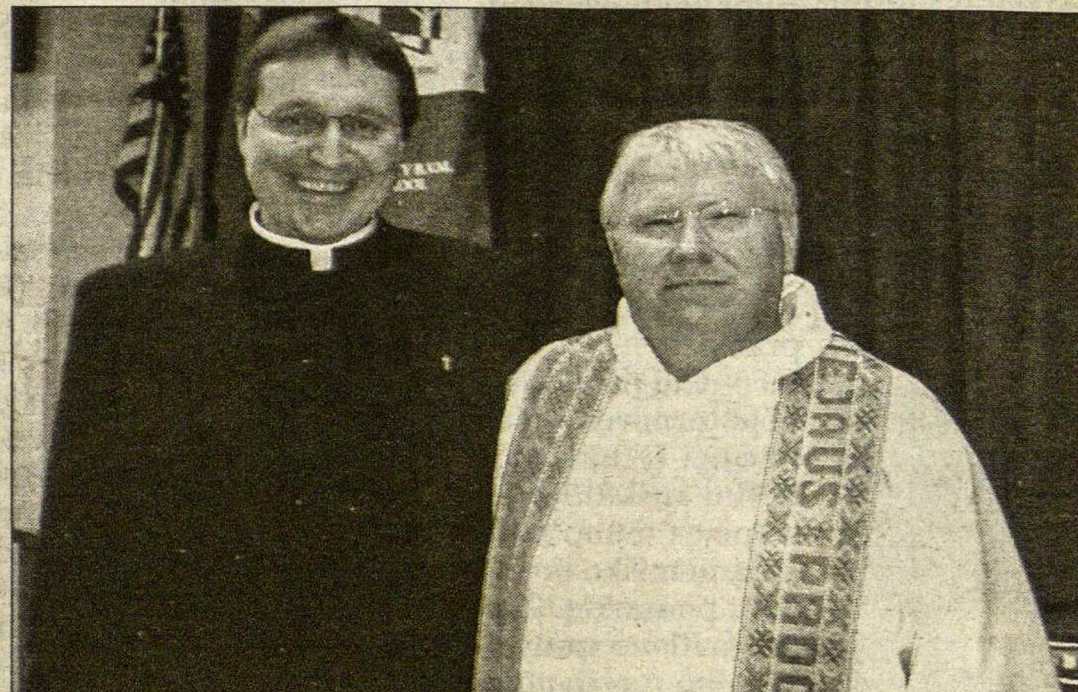
Savo kalboje kun. Arvydas pabėrė daug kilnių minčių, kurių, kaip atrodo, yra jo veiklos credo. "Dievo meilė prasideda nuo meilės vargstantiems" - pabrėžė jis, paminėdamas, kad nori būti panašus į Motiną Teresę. Jo šūkis - mažai miegoti, daug dirbti. Todėl jis visą dieną žada dirbti parapijai, naktis - skirti studijoms ir tik vieną valandą miegoti, o 7.30 val. ryto jau būti prie altoriaus pamaldoms.

Kun. Arvydas, kreipdamasis į ankstesnės kartos susirinkusiuosius (naujai atvykusiųjų salėje beveik nebuvo), sakė: "Jūs davėte man supratimą, kad Dievas ir žmogiškumas (tėvynės, artimo meilė) yra pagrindiniai dalykai. Žmogus negali mylėti be Dievo". Jis primygtinai pabrėžė, kad turi būti ne vien tik Dievo meilė, bet ir tautos.

Kalbėtojas prieštaraavo tiems, kurie sako - "supuvusi Amerika". Jo nuomone reikėtų sakyti - "supuvusi Europa", nes iš ten ateina "šlamštas, liberalizmas". Europos Sąjunga buvo pirmoji, kuri atsisakė Dievo vardo, tuo tarpu JAV to nėra padariusi. Jis paminėjo, jog ir Lietuvoje yra labai gyvos "vakarietiškos" apraiškos, o Lietuvos valdininkai yra pavojingi prie-

Į savo gimtinę sugrįžęs kun. dr. A. Žygas, ilgesnį laiką praleidęs Lietuvoje, pradeda darbą Čikagos Marquette Parko lietuvių parapijoje. Jis Ed. Šulaičio nuotraukoje matomas pirmojo savo pamokslu metu Čikagos Švč. M. Marijos Gimimo šventovėje

Kun. dr. A. Žygas po pirmųjų jo atlaikytų pamaldų Čikagos Marquette Parko lietuvių parapijoje su jos klebonu kun. A. Markus, kuris iš gana didelės dalies parapijiečių susilaukia aštrios kritikos
Ntr. Ed. Šulaičio

Kun. dr. A. Žygas po pirmųjų jo atnašautų Mišių Čikagos Marquette Parko šventovėje sveikinas su parapijiečiais
Ntr. Ed. Šulaičio

šai, kaip ir sovietinio komunizmo atstovai.

Kun. Arvydas parodė kelis *Veido* žurnalo numerius ir *Panelės* egzempliorių, kuriuose yra daug nepriimtinos medžiagos, ypač *Panelėje*. Savo mintis jis baigė kreipiniu: "Prašu, kad mus vienytų meilė Dievui ir

tėvynei". O tos meilės, visi žinome, niekada nėra per daug. Ypač Švč. M. Marijos gimimo parapijos tikinčiųjų tarpe trūksta tarpusavio meilės, vieni kitų supratimo. Naujajam vikarui prieš akis didelis darbas - kaip tą darną grąžinti į mūsų tautiečių širdis.

SAVAITĖ LIETUVOJE

Pažeista oro erdvė

Rugsėjo 15 d. Lietuvos oro erdvę neteisėtai kirtė Rusijos SU-27 naikintuvas, kuris pavakary sudužo Šakių rajone, Jotyškių kaime. Pilotas majoras Valerijus Trojanovas išsoko ir nusileido parašytu Jurbarko rajone. Orlaivis dėl neaiškių priežasčių nukrypo nuo kurso Sankt Peterburgas - Karaliaučius, ėjusio virš neutralių vandenų Baltijos jūroje, kuriuo skrido Rusijos 6-osios karinių oro pajėgų kariuomenės naikintuvų grupė. Skrydžio metu pilotas pranešė, kad nebegali orientuotis erdvėje, spėjama, kad sugedo navigacinė įranga. Leidimo įskristi į Lietuvos oro erdvę naikintuvas neturėjo.

Zokniuose esantys ŠAS (NATO) narės Vokietijos kariškiai teigė reagavę į pranešimą apie naikintuvo buvimą Lietuvos oro erdvėje per 8 minutes. (Pagal galiojančią taisyklę jie turi reaguoti per 15 minučių.) Avarijos priežastis tiria Krašto apsaugos ministerijos tarpžinybinė komisija. Jos darbą leidžiama stebėti ir Rusijos atstovui.

Rusijos reikalavimai

Rusijos federacijos gynybos ministeris Sergejus Ivanovas paneigė tvirtinimus, kad Lietuvos teritorijoje sudužęs Rusijos naikintuvas SU-27 vykdė žvalgybos užduotis. Jis pareikalavo grąžinti lakūną Valerijų Trojanovą ir sudužusį lėktuvą. Jo manymu, Lietuvos pareigūnai vilkina avarijos tyrimą.

Avarijos vietą kasinėjančios Lietuvos kariai aptiko ne tik dvi iš keturių naikintuvo raketai, bet ir patranką bei dėžę su šoviniais, rašo LGTIC. Specialistai taip pat rado 2 kilogramus metalo, kuriame yra radioaktyvių medžiagų, tačiau, jų teigimu, tiesioginė grėsmė žmonių sveikatai neiškilo.

Prezidentas JT sesijoje

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus rugsėjo 13-19 d.d. lankėsi JAV-se, kur dalyvavo viršūnių susitikime dėl tūkstantmečio tikslų įgyvendinimo, ir Jungtinių Tautų 60-toje visuotinėje sesijoje. Būdamas Niujorke V. Adamkus susitiko su Italijos premjeru Silvio Berlusconi, Portugalijos prezidentu Jorge Sampaio, Gruzijos prezidentu Michailu Saakašviliu, Moldovos prezidentu Vladimiru Voroninu.

Su JAV prezidentu George W. Bush V. Adamkus aptarė sesijoje nagrinėjamas JT pertvarkos problemas. Lietuvos prezidentas su Izraelio premjeru kalbėjo apie Artimųjų Rytų taikos procesą ir aptarė padėti Gazos ruože iš ten išsikėlus Izraelio gyventojams. Jis taip pat dalyvavo Indijos renginyje, skirtame JT demokratijos fondui paremti. Apskritai stalo diskusijoje "Skatinant gerą valdymą" V. Adamkus pabrėžė, jog Lietuva yra pasirengusi padėti Juodosios jūros valstybėms - Ukrai-

nai, Moldovai ir Pietų Kaukazo valstybėms bei jų institucijoms kovoti su korupcija, siekti efektyvios veiklos.

Lietuvos prezidentui buvo įteiktas JAV komisijos Amerikos paveldui užsienyje apsaugoti (US Commission on Preservation of American Heritage Abroad) apdovanojimas.

Garbės pirmininkas

Lietuvos užsienio reikalų ministeris Antanas Valionis nuo rugsėjo 17 d. pradėjo eiti Šiaurės Atlanto Tarybos garbės pirmininko pareigas, skelbia LGTIC. Šis pareigūnas vykdo ŠAS (NATO) užsienio reikalų ministerių seniūno (dekaną) pareigas - pirmininkauja ŠAS užsienio reikalų ministerių susitikimui, jei šių pareigų negali atlikti generalinis sekretorius ar jo pavaduotojas.

Garbės pirmininkas rengia kasmet Briuselyje vykstančią ŠAS sąjungininkų ir partnerių šalių užsienio reikalų ministerių darbo vakarienę. Šalies vyriausybei sutikus perimti šias pareigas iš prieš tai pirmininkavusios ŠAS narės, jos užsienio reikalų ministeris skiriamas į garbės pirmininko pareigas vieneriems metams.

Lankėsi Izraelio prezidentas

Valstybiniu vizitu Lietuvoje rugsėjo 22 d. lankėsi Izraelio prezidentas Moshe Katsav. Kaip praneša LGTIC, svečias teigė nematęs reikalo kontroliuoti Lietuvos vyriausybės vykdomą žydų bendruomenės turto grąžinimo procesą, jis pasitiki valdžios institucijomis. Žydų bendruomenė vyriausybei yra pateikusi grąžintino turto sąrašą, kuriame yra 438 objektai. Vyriausybė sutiko svarstyti 156 objektų grąžinimo klausimą.

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus ir M. Katsav sutiko, kad laikas puoselėti bendras vertybes. Svečias teigė, jog Izraelis priėmė ir palankiai įvertino Lietuvos vadovų anksčiau pareikštas pozicijas ir atsiprašymą dėl Lietuvoje vykdyto holokausto. Dvišaliame prezidentų susitikime taip pat aptartos Lietuvos bei Izraelio glaudesnio bendradarbiavimo temos.

Pasirašyta sutartis

JT 60-toje visuotinėje sesijoje dalyvaujantis Lietuvos užsienio reikalų ministeris Antanas Valionis rugsėjo 16 d. pasirašė Tarptautinę konvenciją dėl kovos su branduolinio terorizmo veiksmis. Ji siekia plėsti valstybių bendradarbiavimą kovojant su branduolinio terorizmo grėsme, joje apibrėžiamos su branduoliniu terorizmu siejamos nusikalstamos veikos, nustatoma su terorizmo veiksmis siejamų branduolinių medžiagų apsauga, tvarkomos priemonės, skirtos valstybių bendradarbiavimui, kovojant su apibrėžtais nusikaltimais. Šiuo metu 63 valstybės yra pareiškusios ketinimus pasirašyti šią sutartį. RSJ

Isirėžę arkliai rauna krūmą iš kapi-
naičių. Visas Vartavalakio kaimas suėjo
į talką.

Buvo 1958 metų vasara, šitaip visi
kaimo žmonės dirbo, plėsdami savo ka-
pinais. Jau nebuvo kur duobės iškasti
– kastuvus vis atsimušdavo į palaidotųjų
kaulus. Mat čia laidojo Marčiūšalaukio,
Zosenkos, Gelažių, Dubaklonio kaimų
žmones, ne tik Vartavalakio. Tarytum
matau vaizduotės akimis, ką vienas per
kitą pasakoja senelis ir tėtis. Tėčiui tada
buvo dar tik aštuoneri. Bet apie karą
jau išmanė.

- Na! – šaukia senelis.

Griūva už brankto užkabinta akme-
nų tvora. Moterys tuoj akmenis į šalį,
kasa žvyra, grėbsto šakeles.

- Na! – šaukia kaimynas Šimelionis.
Pora arklių trukteli kartą, kitą. Alyvų
krūmas dar nedidelis. Tuoj išvirsta šak-
nimis į viršų. Atsiveria duobė, pilna šo-
vinių. Kur buvęs, kur nebuvo tėtis puola
prie duobės, prisipila pilną užantį šovi-
nių. Tikriausiai čia miško brolių turtas.
Nesumuoja talkininkai, ką daryti su juo.
Bando užlyginti duobę. Tėtis tuo metu
jau pasislėpė tarp krūmų. Tai, va, ką jis
išmanė: bus gerai kūrenant laužą mėtyti
į jį po šovinį. Ot pokšės, tai bus smagu.
Mat kaime tiek vaikų, sulėks visi. Bet
senelis greit prisimena saviškį, suradęs
liepia iškratyt viską.

Kita pora arklių vėl išdrasko krū-
mą. O! Šūkteli aplink buvę žmonės.
Kaulai... kaulėliai... Kieno? Tikriausiai
partizano. Negiliai amžino poilsio atgu-
lė vargšas. Galbūt nukautą ar mirusį
nuo žaizdų skubėdami trumpą vasaros
naktį draugai paslėpė nuo sribų išnie-
kinimo. O gal išalusį žemė motulė giliau
palaidoti neleido. Daug tais laikais iš po
nakties rasdavo supiltų žemės kaubu-
rėlių. Vieni jų palaukėse, miškuose, kiti
kaip šis kapinėse. O kad čia partizanas,
suprato žmonės iš milinės sagų: tai buvo
Lietuvos kareivių sagos.

Senelis mena, kad vyrai iškasė gi-
lesnę duobę, surinko kaulėlius, milinės
gabalus, dar gerai išsilaikiusius batus,
palaidojo.

- Amžiną atilsį duok mirusiam,
Viešpatie... – tyliai šnabždėjo tada nu-
balusios lūpos maldą, - ir amžinoji šviesa
jam tešviečia...

“Laisvė nemirė... mirė karžygiai”

Konkursui “Kovų ir kančių keliais”.

JUDITA JAKUBAVIČIŪTĖ, X klasė, Varėnos ir Nedzingės
pagrindinė mokykla. Vadovė – mokytoja Irena
Maciulevičienė, 2005 m.

Kokie prasmingi žodžiai – “am-
žinoji šviesa jam tešviečia” – mąstau
stovėdama su seneliu ir tėčiu. Dabar
jau didelėse, išplėstose kapinėse. Per
žiaurus buvo šiam žuvusiajam pasaulis.
Pailsės jis dabar ten, kur gera ir ramu,
kur sutiks ir savo skriaudikus. Visi ten
bus lygūs, tik vieni gal labiau kentės.
Nors kas gi kaltas, kad vieni su atėjū-
nais susidėjo, o kiti išėjo į nežinią, į miš-
kus, kur amžinai tykojo pavojai, o krau-
jas liejosi.

Bėgo metai, nyko niekieno ne-
tvarkomi kauburėliai, vėl sunyko ir virš
nežinomo partizano supiltas. “Štai čia
turėtų būti perlaidotas, - abejodamas
parodo vietą tada duobę kasės senelis. –
O gal čia? Irgi matosi kauburėlis”. Ne-
nori žemė rodyti to, kuris buvo paslėp-
tas. Ir guli žmogus, kažkada išėjęs,
žadėjęs grįžti, gal net laukiamas ligi šiol.
Kad ne vietinis buvo, tai jau aišku, savus
kapus kaimiečiai būtų prižiūrėję. Nors
kas žino, nemažai jaunimo ir iš Vartava-
lakio pasirinko sunkią partizano dalį.
Kur jie dabar, sušaudyti, nukankinti?

Dažnai vaikštinėjame po kapines
sekmadienio popietę. Tąkart diena
buvo graži. Saulė blykčiojo antkapių
paminkluose. Šykštus senelio pasakojim-
as, tėtis irgi tyli, bet prieiname kitą
kapą.

- Štai čia irgi partizano kapas, - rodo
senelis. Jį naktį iš Daugų parsivežė se-
suo. Ir ko tik meilė artimam nepadarė!
Davusi degtinės sargybiniam, palauku-
si, kol jie visiškai nusigers, naktį įlipo į
rūsį, kur buvo sumesti partizanų lavonai.
Apgraužomis – žiburio degti negalima –
susirado jį savo brolių. Kiek drąsos reikė-
jo šiai merginai! Juk savomis rankomis
lietė pačią mirtį, ir ne vieną. Išklė iš
duobės, parvežė į namus, nuplausė, pa-
laidojo. Kas laukė šeimos, jeigu sribai
būtų suuodę? Kankinimai, Sibiras. Ži-
nojo žmonės, kas guli po vos matomu

žemės kauburėliu, žinojo, bet tylėjo,
neišdavė. Kaip galėdamas kaimas gynė-
si, stengėsi išlikti, neišduoti. Kaip neiš-
davė kaimo ir gyvas paimtas partizanas
Ciūnys Vincas. Po sunkios nakties užėjo
pas kaimynus ir sėdėdamas ant suolo
užmigo pasirėmęs šautuvu. Nepažadino
jo nei šunų lojimas, nei perdėtai garsiai
kalbantis šeimnininkas lauke. Spardo-
mas, šautuvą buožėmis daužomas tylėjo.

- Sakyk, kur bunkeris, kur parti-
zanai?

- Nežinau, aš vienas.

- Kas tau valgyt duoda?

- Šautuvas, - parodo į numestą ginklą.

- Kas suteikia nakvynę, banditė?!

Vėl “kaltinamas” šautuvas. Žino
partizanas, jog pakanka tik vieno neat-
sargaus žodžio, ir žmogaus ar šeimos
dienos suskaičiuotos.

Šautuvas, šautuvas... Viską man da-
vė šautuvas, - kaltinimus meta savo ko-
vos draugui partizanas. Iš trobos į trobą
vedžiojamas, mušamas, tyli, arba: “Ne-
pažįstu, nebuvau, nemačiau”.

Durimis traiskomi pirštai, baisus
skausmas... Tyli partizanas, tyli kaimas.
Vos gyvas išvežamas į Alytų. Ką ten te-
ko iškentėti, žino tik Dievas. Jau nu-
mestas numirti atsigavo, perlipo per
tvorą, pabėgo. Vėl miškas. Išsilaižė kaip
šuo, nes gydytojo neprisišauksi. Tiesa,
neilgai teko džiaugtis gyvenimu – pa-
kirsta kankinimų sveikata išduoda.

- Vyrai, nepasiduokite gyvi, geriau
jau mirtis, negu tokie kankinimai, ku-
riuos teko išgyventi man, - grįžęs saky-
davo partizanas.

Tyliai su gyvenimu atsisveikina par-
tizanas, supilamas dar vienas kauburė-
lis. Lieka našlaičiu šautuvas, šautuvas
apkaltintas, šautuvas, išgelbėjęs ne vie-
ną šeimą.

Stovime prie paminklo su įrašu “AA
Jonas Patackas”. Senelis neprašomas
prabyla:

- Čia palaidotas vokiečių kariuome-
nėje tarnavęs ir žuvęs mūsų kaimo jau-
nuolis. (Kuklus betoninis paminklas
kulkų suskaldytas). – Stribų darbas, -
atspėjęs mano mintis, taria senelis. Bi-
jodami miško brolių, bandė akies taiklu-
mą į paminklą. Žinojo, kas čia palaido-
tas, nedavė ramybės ir mirės karžygys.

Jau nugriaudėjęs frontui, kaip per-
kūnas iš giedro dangaus po kaimą pa-
sklido žinia: parvežė prie Klaipėdos žu-
vusį Joną Patacką. Keista buvo kaimie-
čiams matyti vokiečius: juk aplinkui še-
imininkavo rusai, mūsų vyko Rytprū-
siuose, o čia tanketės su baltu kryžiumi!
Kaip, iš kur, kodėl, gal vokiečiai vėl ru-
sus veža? – spėliojo vyrai. Rinkosi kai-
mas kapinaitėse. Kol buvo kasama duo-
bė, lietuviškai kalbantis kareivis papa-
sakojo kaip žuvo Jonas Patackas.

Apsupta iš visų pusių, prie Klaipė-
dos vokiečių grupuotė, kurioj buvo ir
lietuvių, aršiai priešinosi. Negalėdama
sausuma pasitraukti, prispausta prie jū-
ros, atmušinėjo puolantių rusų atakas.
Taikli kulkosvaidžio ugnis jau kelintą

kartą vertė šaukiančius “ura” bėgti at-
gal, paliekant dešimtis žuvusių ir sužeis-
tų. Per kietas riešutėlis pasirodė lietu-
viai, ginantys savo tėvynę. Ataka sekė
ataką. Artilerija, tankų smūgiai – viskas
dužo į narsuolių krūtines. Bet vienas po
kito krito gynėjai, sudrebėjo gretos.
“Neatlaikysim, traukiamės!” – pasigir-
do balsai. “Nė žingsnio atgal, tik pir-
myn! Mes juk lietuviai!” Į rankas pasi-
ėmęs kulkosvaidį, atsistojęs visu ūgiu,
nepaisydamas priešo kulkų, į paskutinį
savo mūšį vyrus vedė šis džukas. Vyras
prieš vyrą susikibo dvi galybės. Girgždė-
jo metalas, aidėjo sprogimai, kaleno au-
tomatai.

“Pirmyn, vyrai, pirmyn už Lietuvą!”
Užspringo kulkosvaidis, baigėsi šoviniai;
pagriežęs už įkaitusio vamzdžio, nugalė-
damas deginantį skausmą, tarsi vėzdu
skynėsi kelią į priekį lietuvius. Priešo pa-
leista serija suvarpė krūtinę, bet, niekin-
damas mirtį, jis sugebėjo atimti iš priešo
kulkosvaidį. Vėl plieninės kulkos skynė
priešus. Sužeistas į kojas, nevaldydamas
rankos, dantimis pervilkdamas kulkos-
vaidį, šaudė, šaudė...

Mūšis baigėsi, draugai išnešė su-
žeistą karį. Dar viena ataka atmušta.
Priėjo aukšto rango vokiečių karininkas:
“Ko nori, kareivi? Prašyk, padarysim”.
Mirštu. Noriu, kad parvežtute į namus,
į Vartavalakį. “Bus padaryta. Tu grįši”.
Ir štai po pavojingos kelionės jis tarp
saviškių. “Ar jūs visus taip laidojote?” –
kažkas paklausė vokiečių. “Ne. Žūsta
karininkai, generolai, juos užkasa kur
kritę. Bet jį įsakyta parvežti į namus.
Toks buvo paskutinis didvyrio noras”.
Krinta ant karsto dunksėdama žemė,
nuaidi salvė. Gimta žemė priglaudė dar
vieną savo sūnų. Pavalgę kaimiečių su-
neštų vaišių, vokiečiai nuburzgė. Žmo-
nės pasakojo, jog netoli Alytaus matė
pašautą tanketę, lyg tą pačią, bet kas
ten žino...

- Sunkūs buvo laikai, - atsidūsta se-
nelis, - vargingai gyveno kaimas. Dvi
valdžios, viena dieną, kita naktį.

- Balsuot, balsuot! – ginkluotų ka-
reivių lydimi ragino agitatoriai.

- Nebandykit balsuot, - naktį per-
spėdavo miško broliai. Rasdavom lape-
lių: “Kas užbalsuos, rytoj nealsuos!”

O kur dar trėmimo baimė?

- Jūs užrašyti išvežti, - perspėjo vie-
nas “geradarys”, aišku, už informaciją
pareikalavęs nemažo bryzo lašinių.
Kaustė baimė širdis: už ką? Ar už tai,
kad namas gražesnis, kad žemė apdirb-
ta, kad buvom keturi vaikai, kad tėvas
nušautas. Slėpėmės, naktimis nemiego-
davome namuose, miškas buvo mieles-
nis už namus. Kiek naktų slėptasi bulvė-
se, mendeliuose, sukandžioti uodų, su-
šalę, rytais stebėdavome namus, ar dar
nedega, ar nėra “padvadų”. Bet ką ten
veš, kai namai tušti, tik ant krosnies gu-
li truputį su protu po sūnaus žitės susi-
pykusi bobulė.

- Galit nebijoti, - nuramino tas pats
“geradarys”, - vietoj jūsų išvežė kitus
Jakubavičius, nuo Bobriškių.

Mus paliko, į Sibirą išvežė kitus tik
todėl, kad pavardės buvo vienodos. Ką
gi, toks likimas. Nuo jo nepabėgsi.

Sudulko kelias. Prie kapinių sustoja
mašina. Išlipa garbaus amžiaus moteris,
su ja du vyriškiai. Rankose gelės, žvaku-
tės. Senelis susidomi, prieina, sveikinasi.

Nukelta į 5-tą psl.

Iš tremties sugrįžusio politinio kalinio G. Iešmanto sutikimas. Vilnius 1988.
XI.4

Ntr. Gimtoji istorija

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Kviečiame bendradarbiauti - laukiame ir spausdiname įvairius straipsnius:

• tautinės-krikščioniškos minties straipsnius...
• išeivijos gyvenimą liečiančius rašinius,
pranešimus, pasisakymus, veiklos kronikas,
atsiminimus, laiškus, nuotraukas, poeziją...

• apsakymus, knygų, filmų recenzijas, koncertų,
baliaus aprašymus, juokus, anekdotus...
• naujienas iš Lietuvos, Kanados ir
kitų kraštų...

Grazioji Dzūkija vasarai baigiantis

Ntr. Ant. Sutkaus

“Laisvė nemirė... mirė karžygiai”

Atkelta iš 4-to psl.

Iš to, kaip vyksta pokalbis, supratau, jog nesimatę labai seniai. Neapsirinku. Išvažiavus svečiams, išgirstu dar vieną įdomų pasakojimą.

Buvo šalta žiema. Mėgo enkavedistai partizanų medžioklę tokiu oru. Iškritęs sniegas neslėpė pėdsakų, šaltis vertė miško brolius ilgesnį laiką būti vienoje vietoje, bunkeriuose. Iš kaimo į kaimą, nuo namo prie namo ėjo ištroškę kraujo atėjūnai, geležiniais strypais badė pakluones, lupę grindis, vertė šiaudus, partizanų “ieškojo” kuparuose ir spintose. Toks būrys atėjo ir į Vartavalakio kaimą. (O pas Šimelionius buvo bunkeris, tai žinojo ne vienas kaimietis. Kaimas yra kaimas – kad ir kaip slėpsi, vis tiek yla iš maišo išlįs). Budrios Šimelionio akys iš karto pastebėjo nors ir maskuojančiais drabužiais vilkinčius karius.

Kas dabar bus? Juk nevidonai vedasi ir šūnis, kurie ko gero užuos bunkeryje pasislėpusius partizanus. Žmogus pagriebia žibalinę lempą, šlaksto taką nuo namo į tvartą žibalu, papila ir ant bunkerio. Galgi nepastebės, praeis. “Svečiai” jau kieme. Ambrija šūnys. Ir jie supranta, jog reikia kuo daugiau triukšmo.

- Šeimininke, nutildyk savo žvėris! Jeigu ne, nušausim! – perspėja leitenantas.

- Kodėl pas jus taip žibalu prasmirdęs kietas?! – seka klausimas.

- Kad karvė susirgo, reikėjo gydyti... Nemoka šeimininkas meluoti, sudreba balsas. To pakanka. Trumpa komanda ir kareiviai užima pozicijas.

- Atidarykit tvartą! – šaukia atėjūnai. Tarsi nesavomis kojomis per kiemą tvarto link eina vyriausias sūnus Barnasius.

Tarpduryje pasirodo arklio siluetas. Bėgti! Gal pavyks?! – šmėsteli jam mintis. Šuolis, ir gerai užlaikyto arklio dukart raginti nereikia. Nustebusių kareivių panosėje tarsi vėjas prašvilpia raitelis.

Kelios akimirkos, ir prasideda pragaras, šauda, šauda, šauda... O raitelis per stebuklą išvengdamas kulkų artėja prie miško. Dar keli arklio šuoliai, ir miškas paslepia bėglį. Tačiau kas išgelbėjo vieną, prazūdė kitus. Supratę, kad tvarte gali būti partizanų, rusai jį apsupti. Po neligos paieškos aptinkamas ir bunkeris.

- Pasiduokit, liksite gyvi! – ragina partizanus karininkas. – Vis tiek nepabėgsite! Jeigu neišeisite, padėsim!

Savo beviltišką padėtį supranta ir partizanai – nugriaudėja sprogimas. Tarsi pildydami Ciūnio priesaką gyviems nepasiduoti, jie pasirenka mirtį. Nuo padegamų kulkų suliepsnoja šiaudinis tvarto stogas. Veltui atstatę ginklus laukia rusų kareiviai išbėgančių partizanų. Ugnis persimeta į kitus pastatus, sudega viskas. Šimelionių šeima lieka kaip stovė. Jų laukia ilgos tardymo naktys ir dar ilgesni tremties metai.

- Čia Barnasius sesuo Onutė su sūnumis buvo, - paaiškina senelis. - Iškentusi tremties negandas, sugrįžo į Lietuvą kartu su tėvais. Mirusius tėvus palaidojo čia, Vartavalakio kapinėse, arčiau kaimynų, arčiau giminių, nors pati gyvena Padaugėje.

- O seneli, kaip gi Barnasius? - Žuvo Barnasius, neilgai partizanų keliais jis ėjo. Pasakoja, kad drąsus buvo, nebijojo stoti į mūšį su daug gausesniu priešu. Drąsa jį ir prazūdė. Vienas pastojo kelią strībams. Bėgo kaip kiškiai “liaudies gynėjai”, pamesdami ginklus.

Bet atskubėjęs netoli buvęs kariškių būrys priverstė trauktis ir partizaną. Negelbėjo Nedzingio ežeras. Įvartytas į vandenį, nendrėse susektas šūnų, buvo nukautas.

- Kur jis palaidotas? – klausiu.

- Nėra jo kapo, kūnas mėtėsi Dauguose, tyčiojosi, kaip ir iš daugelio partizanų palaikų. Tik nebuvo kam išvogti – visa šeima vargo Sibire.

Daug dar pasakotų senelis, bet vakarėja, laikas namo. Prieiname prie mano prosenelio kapo, pasimeldžiame.

- Kai numirsiu, mane palaidokit štai čia. Noriu būti arčiau savų. Kas žino, gal kažkur anapus susitiksime visas kaimas. Vien išėjė jauni ir jaunais amžinai likę, kiti sulaukę žilo plauko.

Dabar gili žiema. Nuklampoju į kapines viena. Sustojau prie žuvusiųjų paminklų. Sniego fone jie išgryninti, aplink gražu. Paminklai paprasti, bet aplaistyti moterų ašarų, jau suakmenėjusių, jau pavirtusių žibutėmis. Suošia medžių viršūnės, klykteli praskrisdamas juodas paukštis. Gal tai žuvusiojo siela? Šaukia prisiminti per LAISVĖS dieną – Kovo vienuolikąją? Juk daug nemąstydami vyrai ėjo į mišką. Trampinas buvo šeima, auklėjimas – TĖVYNĖ svarbiau už gyvybę. Tik tai laisvei atminti paminklo dar nėra Lietuvoje. Nors yra Punske, tokioje gražioje vietoje, yra Berlyne, Šarlotenburge (nors Račo Dmitrijevičiaus dirbdamas praeivio paklausė: “Tavo gimimo diena?” – “Kovo vienuolikąją”, - atsakė tas. Tai diena ir skirtas paminklas).

Nuotraukos, nuotraukos. Daug kur jose mačiau išniekintus partizanų kūnus. Negaliu pamiršti ir šulinio Kapčiamiestyje, kur sumesti buvo nukankinti kovotojai ir užversti žemėmis, akmenimis. Bet kai pamačiau čečėnų vado Aslano Maschadovo išniekintą kūną, numestą aikštėje... Apėmė siaubas: ir šiomis dienomis čia pat, šalia mūsų, dar stalininiais metodais tyčiojamosi iš žmonių... Ir pasaulis nesukyla prieš tokias niekšybes! Prarado žmonės idealus. Pažiūri į lubas, skaičiuoja savo pinigus. O aš taip noriu drauge su dorais žmonėmis suukti: reikia gėrio sėklos, krintančios į mokyklas, seniūnijas, kad jie visus suburtų. Kad sustoję prie Nedzingės paminklo žuvusiems prisimintume, jog LAISVĖ nemirė... Žuvo karžygiai. Žuvo peršautomis krūtinėmis, apvyniotomis kruvinomis trispalvėmis. Lenkime galvas prieš visus, kurių kaulai išbarstyti po penkis žemynus.

Vienas iš paskutiniųjų Lietuvos partizanų A. Kraujelis-Siaubūnas. Jis sugebėjo išsilaikyti Lietuvos miškuose iki 1965 m. Sovietų saugumo pajėgoms apsupus partizano slaptavietę Utenos rajone, Kraujelis nusišovė

Ntr. iš Gimtoji istorija

KANADOS ĮVYKIAI

Neįprastos bausmės

Paul Coffin, reklamų užsakovas, prisipažinęs, kad iš-eikvojo pusantro milijono valstybės pinigų, buvo nuteistas laisvės suvaržymu. Vietoj valstybės prokuroro siūlomų 3 metų kalėjimo bausmės jis turės bausmę atlikti skaitydamas paskaitas universitetuose ir aukštosiose verslo mokyklose apie sąžiningumo praradimą ir tuo daromą žalą sau bei gero vardo praradimą. Jo įmonė turės samdyti kontrolierių sąskaitų išmokėjimams ir jų išrašymui tikrinti, o pats turės būti namuose nuo 9 v.v. iki 7 v.r. Panašiais nusikaltimais apkaltinti kiti du asmenys - Jean Brault ir Chuck Guite - stebėjo teismo eigą. Jų teismas prasidės spalio 3 d. ir tęsis šešias savaites. Ministeris pirmininkas Paul Martin aiškinos, kad viešumon iškilę nepriimtini iškrypimai yra tik išimtys, bet ne įprastas tarnautojų ar rinktų valstybininkų elgesys. Jo nuomone, dabartinis dėmesys turi būti kreipiamas į tarptautinę rinką, ypač į kylančią Indijos ir Kinijos ekonominę įtaką ir Kanados galimybę pasinaudoti ja per pirmąjį dešimtmetį.

Kriminalinių nusikaltimų veikla Toronte patyrė staigiai ir plačiu mastu įvykdytą kratą ir nusikaltėlių suėmimus. Daugiau kaip 300 policininkų iš Toronto ir Ontario provincijos dalinių suėmė apie 40 įvairiais nusikaltimais įtariamų asmenų. Buvo konfiskuota narkotikų ir ginklų bei pateikta apie 1000 apkaltinimų. Pastaruoju metu padidėjus žmonių žudymui šaunamaisiais ginklais, kilo piliečių nepasitenkinimas policijos veikla prieš gaujas. Plataus masto Toronto apšvarinimas nuo kriminalinio elemento bent iš dalies pateisina naujo policijos viršininko pažadą apvalyti Torontą nuo gangsterių ir žudikų. Kai kurie priemiesčiai jau nori įvesti draudžiamąjį laiką – 10.30 v.v. iki 6.00 v. ryto jaunuoliams, jaunesniems kaip 16 metų amžiaus. Jie yra dažniausiai naudojami kaip grupuočių ryšininkai ir narkotikų platintojai.

Halifakso policijos pareigūnas buvo atleistas iš tarnybos, nes jis dėl darbo įtampos buvo pripažintas ligoniu ir ėmė ligonio atlyginimą, tačiau tuo metu, 2001 m. rugsėjo 11 d., jo viršininkai pastebėjo jį ir jo šunį televizijos laidoje gelbstint bombardavimo aukas Niujorko griuvėsiuose. Šiomet Amerikos fondas jį apdovanojo Ypatingos tarnybos žmonijai medaliu už jo pagalbą ieškant ir gelbstint žmones iš pastatų griuvėsių. Šiuo metu jis gyvena Kalifornijoje ir tikisi atgauti savo tarnybą.

Sekdama Fordo įmonės pavyzdį, ir DaimlerChrysler automobilių įmonės darbininkų unija pasirašė 3 metų sutartį. Šioje įmonėje trijuose miestuose dirba apie 11,400 darbininkų. Gauti atlyginimų ir papildomų išmokų priedai yra panašūs į Fordo. Unijų va-

dovai labai pesimistiškai žiūri į galimas pasekmes derybose su General Motors įmone. Didžiausia derybų kliūtis yra pensijų planas. Fordo ir DaimlerChrysler įmonėse darbuotojų santykis, palyginus su pensininkais yra 10:8, kai General Motors - 8:10. Todėl plano išlaikymas yra atitinkamai brangesnis. Manoma, kad dėl šio pensijos plano GM tarnautojai bus priversti eiti į streiką.

Kanados gyventojai per dažnai šaukiasi greitosios pagalbos, kad juos aptarnautų ligininėse. Tik vienam iš šimto asmenų tikrai buvo reikalinga pirma pagalba, buvo kritiškoje padėtyje ir jam grėsė pavojus gyvybei. Beveik tik pusė to JAV, Australijos ir Didžiosios Britanijos gyventojų reikalavo pirmosios pagalbos patarnavimų. Dėl dažno kreipimosi pirmosios pagalbos paslaugoms laukimo laikas ligininėse atitinkamai pailgėja. Kanados sveikatos instituto duomenimis, greitosios pagalbos paslaugų 10% laukia apie porą valandų, dauguma – mažiau kaip valandą, o likusieji 10% gauna paslaugas per pirmąsias 10 minučių.

Kanados karinio laivyno dalis grįžta iš JAV pietinių pakraščio, kur po uragano “Katrina” buvo nuplaukę pagelbėti nukentėjusiam kraštui. Nardytojų dalinys ir pakrančių apsaugos laivas dar liko darbuotis Golfo įlankoje. Karo laivynas buvo visą laiką vadovaujamas Kanados laivyno karininko Dean McFadden. Kanados jūreiviai padėjo įvairių pagalbos reikmenų pristatyme, perkrovime ir iškrovė iš Kanados atvežtas pirmai pagalbai reikalingas prekes - palapines, antklodes, medicinos reikmenis ir maistą.

Du Kanados mokslininkai laimėjo žymius apdovanojimus. Ernes McCulloch ir James Till, Toronto universiteto Ontario vėžio tyrimo instituto daktarai, buvo pagerbti Niujorke įteikiant jiems “Albert and Mary Lasker” fondo 50,000 dol. premijas. Jie buvo pirmieji kamieninių ląstelių (stem cells) atpažintojai – atradėjai. Jų pradinis darbas buvo atliktas 1970 m. Buvo išaiškinta, kaip veikia kaulų smegenų ląstelės atkuriant ląsteles kraujo vėžiu sergantiems asmenims. Prieš tai buvo apdovanotas mokslininkas Alec Jeffeys iš Didžiosios Britanijos ir Nancy Brinker iš JAV.

Ontario vyriausybė planuoja atskleisti įvaikintų vaikų kilmę. Ši opų klausimą nelengva išspręsti, nes įstatymas susidurtų su praeities datomis, draudimais, veto teisėmis iš vaikų bei iš dabartinių tėvų pusės. Privatumo įstatymo pataisos jau buvo pradėtos spręsti prieš 40 metų, tačiau net kelis kartus buvo atidėtos. Šis įstatymas galėtų pakentti daugeliui tikrų motinų, kurios nenori atidengti savo praeities. AKV

MŪSŲ TĖVYNĖJE

MAŽAI INVESTUOJA

Pasaulio banko atlikto aštuonių naujųjų Europos sąjungos valstybių investicinių aplinkos tyrimo rezultatai rodo, kad pigiausiai ir greičiausiai pradėti verslą galima Lietuvoje, rašo ELTA-LGTIC. Tačiau investicijų pritraukti sekasi prasčiausiai. Įsteigti naują bendrovę ar ją uždaryti Lietuvoje kainuoja 221 JAV dolerių – mažiausiai bendrijoje, kitur net keliolika kartų brangiau. Verslo registravimo procedūros greičiau įvykdomos tik kuriant verslą Latvijoje (17 dienų). Lietuvoje užtrunka beveik mėnesį. Lenkijoje – pora mėnesių. Kapitalo įplaukos, tarp jų tiesioginės užsienio investicijos, augo visose naujose ES valstybėse, bet Lietuvoje – menkiausiai.

KALBOS IŠLYGINIMO KURSAI

Užsieniečiai ar į tėvynę grįžę mūsų tautiečiai lietuvių kalbos galės mokytis išlyginamosiose klasėse ar mobiliuosiose grupėse. Iš pradžių mokiniai bus mokomi pagal specialią lietuvių kalbos programą, kuri atitinka Europos tarybos A1, A2 ir B1 lygius. Antrąjį mokslo metų pusmetį į ją bus įjungiamos Lietuvos istorijos, geografijos, pilietinio ugdymo temos, mokiniai supažindinami su bendrojo lavinimo dalykų terminais lietuvių kalba. Kalbos mokymui išlyginamojoje klasėje skiriama nuo 20 iki 25 valandų per savaitę. Baigusiems lietuvių kalbos programą bus išduodamas Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos pažymėjimas. Pateikęs šį pažymėjimą, mokinyi galės tęsti nuoseklų mokymą bendrojo lavinimo mokykloje. Užsieniečių ir Lietuvos piliečių, atvykusių ar grįžusių gyventi ir dirbti Lietuvoje, vaikų ir suaugusiųjų ugdymo išlyginamosiose klasėse ir grupėse tvarkos aprašą patvirtino švietimo ir mokslo ministeris Remigijus Motuzas, įgyvendinant švietimo įstatymo nuostatą sudaryti galimybes visiems, atvykusiems gyventi ar dirbti į šalį, mokytis valstybinės kalbos.

SKOLINSIS ELEKTRINĖ

Lietuvos elektrinė paskelbė konkursą 49 mln. eurų (170 mln. litų) paskolos teikėjui. Iš paskolos bus finansuojami penki modernizavimo projektai, kuriems 57% lėšų skiria Europos sąjunga, 10% - Ignalinos atominės elektrinės uždarymo fondas, o likusį trečdalį – Lietuvos elektrinė. Aštuonių reaktorių 1800 megavatų galios Lietuvos elektrinė dirba kaip rezervinis elektros šaltinis, kurios visas pajėgumas išnaudojamas tais atvejais, kai sustoja IAE. Po jos sustabdymo 2009 m. Lietuvos elektrinė turėtų tapti pagrindine elektros tiekėja Lietuvoje.

IŠDUOTAS BANKININKAS

Vilniaus apygardos teismas rugsėjo 7 d. nusprendė priimti Generalinės prokuratūros prašymą Rusijai išduoti

stambių sumų pasisavinimu ir iššvaistymu Rusijoje kaltinamą bankininką Igorį Babenką. Rusijos prokurorai įtaria I. Babenką pasisavinus ir iššvaisčius pinigų sumą, viršijančią 33 milijonus litų. Kretingoje gimęs 55 metų I. Babenka teigė, nedaręs jokių nusikaltimų, nežinojo apie Rusijoje iškeltas baudžiamąsias bylas. Jo advokatas argumentavo, kad Babenkai iškelta byla yra politinio pobūdžio, tačiau teismas konstatavo, kad tokių duomenų byloje nėra.

IŠSKIRTINA MONETA

Rugsėjo 20 d. Lietuvos bankas išleido brangiausią, iš gryo aukščiausios kokybės aukso nukaldintą 500 litų proginę monetą, skirtą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmams. Iš visų ankščiau nukaldintų proginių pinigų 1000 tiražu išleista moneta skiriasi ir neįprasta 12 kampų forma. Monetos kaina – 2020 litų. Dailininko Giedriaus Paulauskio sukurtos monetos priekinė pusė – istorinis XVI š. Vyčio vaizdas iš Lietuvos arba Žygimanto Augusto mažojo antspaudo, kuris naudotas 1545-1572 metais. Kito pusė – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai. Taip pat išleista milijonas lygiai tokios išvaizdos, kaip ir auksinių, apyvartinių vieno litto monetų.

INFLIACIJA – 0.1%

Statistikos departamento duomenimis, vartojimo prekių ir paslaugų kainos rugpjūčio mėnesį, palyginti su liepa, išaugo 0.1%. Prekių kainos per mėnesį beveik nepasikeitė, paslaugos per rugpjūtį pabrango 0.3%. Didžiausios įtakos rugpjūčio infliacijai turėjo 1.2% pabrangusios transporto grupės prekės ir paslaugos – benzinas pabrango 1.5%, suskystintos dujos – 2.9%, dyzelinas – 0.6%. Maistas ir nealkoholiniai gėrimai per mėnesį buvo atpigę 0.2%, vaisiai ir uogos pigo 8.2% vasaros pabaigoje, daržovės ir bulvės – 4.5%. Brango žuvis ir jos produktai, duona ir grūdų produktai. Per metus kainos Lietuvoje padidėjo 2.3%.

LAIVYBOS PROJEKTAI

Vidaus vandenų kelio Nemunu bei Kuršių mariose pritaikymas keleivinei bei krovininei laivybai iš viso gali siekti 70-80 mln. litų, skelbia ELTA-DELFI. Sutvarkymo studiją rengusi bendrovė išnagrinėjo šio kelio sutvarkymo ir gilinimo poreikį, krovininės bei keleivinės laivybos perspektyvas ir išplėtotos laivybos poveikį socialinei, ekonominei bei ekologiškai šalies aplinkai. Pastaruoju metu Lietuvoje padidėjo pramoginė laivyba. Todėl studijos rengėjai turės labiau ištirti Nemuno ir Kuršių marių esamų prieplaukų bei uostelių būklę ir apsvarstyti būtinybę statyti naujus. Krovininę vidaus vandenų laivybą Lietuvoje riboja žiema užšalanti upės ir marios. Projektas bus pateiktas ES komisijai finansinei paramai gauti. RSJ

LIETUVIŲ TELKINIuose

Wasaga Beach, ON

“BOČIŲ” CHORAS. Vasagos “Bočių” choristai sujudo ir vienbalsiai nutarė rengti gegužinę. Aldona ir Jonas Vaškevičiai leido naudotis jų gražia sodyba. Turėjom choristų artimų draugų ir giminių net iš Floridos ir Baltimorės. Vaisinomės įvairiais gėrimais ir gamtoje gamintu maistu. Pasigirdus muzikai, artėjom prie jos ir dainavom, dainavom iki sutemos. Ačiū rengėjams, talkininkams, ypač p.p. Vaškevičiams už leidimą džiaugtis jų sodyba. Pradedant naują sezoną, “Bočių” chorvedys Algis Ulbinas sukvietė choristus – visi dalyvavo. Algis pateikė ateinančių metų gaires ir po trumpų diskusijų nutarta dirbti kaip dirbom, kol jėgos leis. Kviečiam dainą mėgstančius asmenis įsijungti į mūsų chorą. O.S.

Vasagos ir apylinkių pensininkų klubas iškylavo “Keppel Croft Farm and Gardens” rugsėjo 14 d. Grįždami atgal sustojo pasigrožėti “Inglis kriokliu” prie Owen Sound, ON Ntr. K. Poškaus

Hamilton, ON

A.a. ELENAI GUŽIENĖI mirus, jos atminimui pagerbti, reikšdami užuojautą dukrai Birutei, sūnams Kęstučiui, Vytautui, sesutei Onutei ir visiems giminiams, Kanados lietuvių fondui aukėjo: \$25 – J.V. Svilai; \$20 – A. Erštikaitienė, A.J. Gedriai, S. Panavienė, A. Rimkienė, J. Krištolaitis, M. Šiulienė, A.J. Norkai, A. Leščienė, D. Vaitiekūnienė; \$10 – A. Didžbalienė, V. Pleinienė. J.K.

A.a. ELENOS GUŽIENĖS atminimui *Vaikų dienos centrums* Lietuvoje aukėjo: \$20 – P. Styra, Z.J. Rickai, D. Gutauskienė, L.M. Paškai, J.O. Kareckai, V. Beniušis; \$10 – M. Rybienė, A. Matulicz, H. Kairienė, A. Adomaitienė. Nuoširdžiai užjaučiame mirusios artimuosius ir maloniai dėkojame už aukas –

VDC komitetas

PAREMKITE Tėviškės žiburius auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi – TŽ leidėjai

Gudijoje apsilankiusi Lietuvos ministerė Kazimiera Prunskienė, Gervėčių klebonas kun. Leonas Nestiukas ir Gudijos Tautinių ir religinių reikalų tarybos pirm. S. Buko Ntr. iš Lietuvos godos

Argentinios Lietuvių centro moterų tautinių šokių ansamblis “Ugnė”, atliekantis senovės šokį

Ntr. Artūro Mičiūdo

PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS

- ▶ KULNO SKAUSMAI
- ▶ PĖDOS SKAUSMAI
- ▶ PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- ▶ NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- ▶ ĮAUGĘ NAGAI
- ▶ VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- ▶ SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA

- ♦ VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- ♦ PLOKŠČIAPĖDYSTĖ IR EISENOS SUTRIKIMAI
- ♦ PĖDOS DEFORMACIJŲ TAISYMAS ORTOPEDINIAIS INDĖKLAI
- ♦ PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- ♦ STERILŲ ĮRANKIŲ

LIGONIUS PRIIMAME:

352 WILLSON ST.E., ANCASTER, Ont. TEL. (905) 648-9176

RE/MAX FOUR SEASONS REALTY LIMITED

Associate Broker, 67 First Street Collingwood, Ontario L9Y 1A2

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamus, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelė Šalvaitytė, B.A., pirkimo ir pardavimo atstovė. Ji mielai jums patarnaus.

Nemokamas 1-888-657-4844

Darbo 705-445-8143

Elektroninis paštas: salvaitis@bmls.com
Tinklalapis: www.homesgeorgianbay.com

Lietuvos žymūnas Domeika

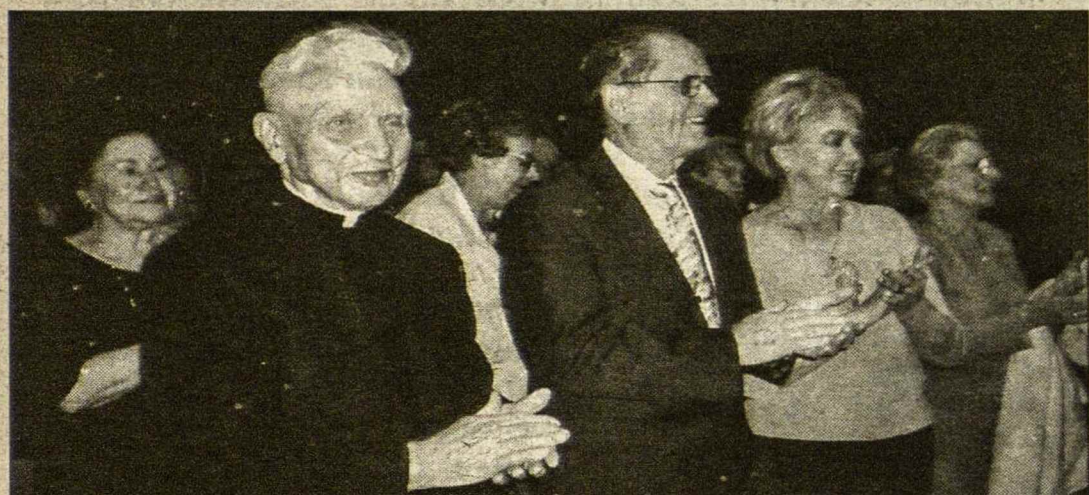
Daugelio Lietuvos mokslininkų atmintyje dar neišblėso 2002 m. renginiai, skirti Vilniaus universiteto auklėtinio, žymaus pasaulio geologo ir mineralogo Ignoto Domeikos 200-osioms gimimo metinėms paminėti. Sukaktis tapo akstinu 2003 m. įkurti Lietuvos Ignoto Domeikos draugiją (LIDD), kurios tikslas – I. Domeikos darbų paveldo tyrimas ir leidimas lietuvių kalba, ryšių su Čilėje gyvenančiais I. Domeikos palikuonimis puoselėjimas. Domintis I. Domeikos asmenybe, išaiškėjo kita – Gervėčių dvarponių Domeikų šaka, nuo XVIII š. gyvenusi šioje lietuviškoje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėje.

Gervėčiai – nuo seno lietuvių gyvenama „sala“ senosiose Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės žemėse, dabartinės Baltarusijos Astravo rajone (balt. Gerviaty). Nutolę apie 60 km į šiaurės rytus nuo Vilniaus, o nuo Mikailiškių tik 12 km, Gervėčiai plačiai žinomi tose apylinkėse gyvenančių lietuvių išlaikytomis tradicijomis, savita lietuvių kalbos tarimu, papročiais, tautiniu supratimu. Miestelis, isto-

rijoje minimas jau nuo 1511 m., įsikūręs prie Ašmiankos intako Aluošios (balt. Loša) upelio. Vilniaus vyskupas Jonas iš Lietuvos kunigaikščių 1526 m. čia pastatė pirmąją Romos katalikų bažnyčią. 1899-1903 m., prisidedant Anelės Domeikienės fundacijai, buvo pastatyta nauja pseudo-gotikinė Švč. Trejybės bažnyčia. Joje tuo metu kunigavo Antanas Dalinkevičius (1870-1915), žinomo lietuvių geologo Juozo Dalinkevičiaus (1893-1980) dėdė, išleidęs jį mokslus. XIX š. pabaigoje Gervėčių bažnyčioje vargonininku dirbo Petrauskas, vėliau vargonininkais buvo jų sūnūs Mikas (iki 1901 m.) ir Kipras (iki 1906 m.).

Gretimame Miciūnų kaime gimęs Julijonas Steponavičius tapo arkivyskupu. Čia tebestovi namas, kuriame jis gyveno. Iš gretimo Rimdžiūnų kaimo kilęs žinomas Vilniaus gydytojas Stanislovas Trepšys. Graži bažnyčia ir dabartinio kunigo Leono Nestiuko išpuoselėtas, įvairiausiais spygliuočiais apsodintas bei menišku liaudies darbo kryžiumi papuoštas šventorius ir dabar tebėra Gervėčių traukos centru. (Iš laikraščio *Lietuvių godos*)

Prel. Ignas Urbonas, atšventęs kunigystės 70-metį, dažnai matomas lietuviškuose renginiuose Lemonte ir Čikagoje Ntr. Ed. Šulaičio

SKAITYTOJAI PASISAKO

TILTO STATULOS

Rugsėjo antroje pusėje Vilniuje planuojama pradėti remontuoti Žalioji tiltą. Tai dabar būtų geriausia proga nuo tilto pašalinti tas komunistines statulas: du raudonarmiečius, laikančius raudoną vėliavą ir kolūkiečius. Jų vietoje galima būtų pastatyti lietuvaizdines statulas: tautiniais drabužiais arba taip kokiais tautiniais motyvais galima būtų papuošti tą tiltą, kad Vilnius atrodytų grynai lietuviškas. O dabar, kai atvažiuoja į Vilnių turistai ir pamato tą tiltą, tai jie jaučiasi kaip kokiam Rusijos mieste. Tai yra gėda prieš svetimačius.

Aš manau, kad Kanados ir Amerikos lietuvių organizacijos turėtų skubiai rašyti Vilniaus merui Zuokui protesto laiškus ir reikalauti, kad nuo tilto būtų nuimti tie komunistiniai balvonai. Čia yra labai mums visiems svarbus reikalas. Nepraraskime tos progos, kai dabar vyks tilto remontas.

L. Stankevičius, Montrealis, Que.

SMITH MONUMENT CO. LTD

(nuo 1919 metų)

- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puošiame lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. (416) 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair)
Toronto, Ontario M6N 3P7

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje,
įsikūręs nuosavuose namuose -

TALKA LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 51 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki .0.75%
santaukas1.00%
kasd. pal. taupymo s1sk. .0.75%

INDĖLIAI:

90 dienų indėlius1.50%
180 dienų indėlius1.55%
1 m. term. indėlius2.50%
2 m. term. indėlius2.75%
3 m. term. indėlius3.00%
4 m. term. indėlius3.40%
5 m. term. indėlius3.85%
RRSP ir RRIF
(Variable)1.00%
1 m. ind.2.50%
2 m. ind.2.75%
3 m. ind.3.00%
4 m. ind.3.40%
5 m. ind.3.85%

PASKOLAS

Asmeninės nuo4.70%
nekiln. turto 1 m.4.70%

• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai

• Narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu
3 mln. dol. ir Kanados valdžios iki \$100,000.00 sumos draudimu

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus TALKOJE
MASTER CARD KREDITO KORTELE - INTERAC KORTELE
TINKLAPIS: www.talka.ca

LEDAS REFRIGERATION

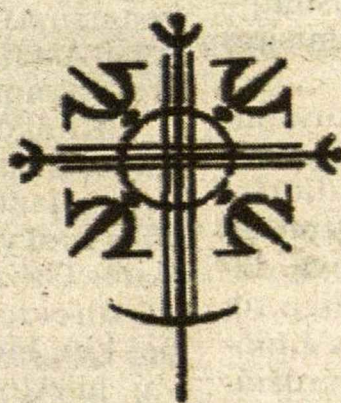
AIR CONDITIONING &
APPLIANCES

Skambinti

R. Jareckul

Tel. 416-370-3539
arba 416-825-3328

(Nemokamai atvažiuoju į kainoti)

“Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda”

**Lougheed Funeral
Home**

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury

Ontario

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Frackville vietovėje, PA, rugsėjo 6-8 d.d. įvyko 91-asis Lietuvių dienų festivalis, sutraukęs per 2000 dalyvių. Jame programą atliko tautinių šokių grupės “Žilvinas” ir “Aušrinė”, kaimo kapela bei mišrus dainininkų kvartetas iš Filadelfijos, tautinių šokių grupė “Malūnas” iš Baltimorės. Taipgi buvo gražių lietuviškų rankdarbių ir skanaus lietuviško maisto. Anksčiau ši šventė sutraukdavo nuo 10 iki 15 tūkstančių tautiečių. Pastaruoju metu pradėjo dalyvių skaičius gausėti, nes nemažai tautiečių atvyksta iš Filadelfijos ir Vašingtono. Baltimoriečiai A. Radžius su dviem pagalbininkais vaizdavo Lietuvos partizanus, apsirengusius pastarųjų uniformomis. Taipgi jis suorganizavo parodą apie partizanų veiklą ir jų kovas. Ši renginį plačiai aprašė amerikiečių laikraščiai. Paroda gyvai domėjosi ir šventės dalyviai. Joje buvo rodomos partizanų uniformos, ginklai, palapinės, dokumentai. Taipgi skambėjo partizaniškos dainos. (Draugas, 2005 m., 165 nr.)

Lietuvių įsteigoje Šv. Kryžiaus parapijoje Čikagoje rugsėjo 24, šeštadienį, įvyko ypatingos pamaldos. Jose prisimintas arkiv. Teofilijaus Matulionio apsilankymas prieš 70 metų. Jis buvo tris kartus komunistų kalintas. Lietuvos vyskupų konferencija yra pradėjusi jo beatifikacijos bylą. Iškilmingas Mišias 3 v.p.p. koncelebravo vysk. Gustavo Garcia Siller, giedojo jungtinis lietuvių choras, vadovaujamas J. Grabliauskienės.

Japonija

Prof. Vytautas Landsbergis, Europos parlamento narys, kartu su Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kvartetu viešėjo Japonijoje bei pasaulinėje parodoje “EXPO-2005”. Profesorius dalyvavo M.K. Čiurlioniui paminėti skirtuose renginiuose, kuriuose meninę programą atliko Čiurlionio kvartetas. Jis taipgi Nagoya ir Tokijo miestuose supažindino japonus su Lietuva, M.K. Čiurlioniu ir jo kūryba. Akademinei visuomenei skaitė paskaitą apie Lietuvą Europos sąjungoje, dalyvavo M.K. Čiurlionio tapybos reprodukcijų parodos atidaryme. Prof. V. Landsbergis yra meno, muzikos ir kultūros istorikas, savo knygoje gvildeantis ir M.K. Čiurlionio kūryba. (LGTIC)

Lenkija

Seinuose 62 lietuviukai netrukus persikels mokytis į naują Seinų lietuvių švietimo centrą. Šis centras pradėtas statyti gegužės mėnesį. Lietuvos valdžios lėšomis Lietuvos etninės žemės esančių mokyklų išlaikymui kasmet valdžia skiria apie pusantro milijono litų. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento duomenimis, nuo rugsėjo 1 d. veikia 143 lietuviško ugdymo įstaigos, iš kurių penkios bendro lavinimo mokyklos. (ELTA)

Rusija

Maskvoje Lietuvių etninės kultūros naujai pastatytoje bendro lavinimo mokykloje rugsėjo 1 d. pradėjo mokytis 152 moksleiviai. Juos mokyti iš Lietuvos atsiųsti mokytojai. Mokyklos statybą finansavo Lietuvos vyriausybė, iš biudžeto paskirdama pusę milijono litų. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas rūpinosi, kad vidaus įrengimo pagrazinimai spindėtų lietuviškumu, ir taipogi padėjo organizuoti specialistų darbą. (ELTA)

Afganistanas

Lietuvos vadovaujama Goros provincijos atsteigimo grupė dirba visu pajėgumu, kaip skelbia BNS žinių agentūra. Pasak Lietuvos kariuomenės vado gen. mjr. V. Tutkaus pareiškimo, plk. G. Zenkevičiaus vadovaujama stebėjimo grupė atitinka sąrašą tam tikrų reikalavimų, apibūdinančių sugebėjimą veikti bei kovinį pasirengimą. Be to, amerikiečiai baigia statyti nuolatinę stovyklą, į kurią netrukus persikels lietuvių kariai iš laikinosios stovyklos. Naują stovyklą juosia neperšaunamos pertvaros bei pylimas. Jau baigti ryšių palaikymo įrengimai, sutvarkyti maitinimo reikalai. Liepos mėnesį lietuviai perėjo į ŠAS (NATO) pavaldumą. Rugpjūčio vidury Lietuvoje trumpai viešėjo Danijos gynybos ministeris S. Gade ir pareiškė, kad į Goros provinciją rugsėjo ar spalio mėn. pasiųs Danijos kariuomenės stebėjimo grupę. Grupės bendraus su vietiniais gyventojais, sužinos jų rūpesčius. Lietuviai šioje provincijoje stebi bei rūpinasi ir saugumo būkle.

Gudija

Minske rugsėjo 3 d. įvyko IV lietuvių suvažiavimas. Jame dalyvavo ir Lietuvos ambasadorius P. Vaitiekūnas. Pastarasis pasveikino suvažiavimo dalyvius ir padėjo Gudijos lietuvių bendruomenės pirmininkei V. Tarnauskaitei už lietuvių puoselėjimą, lietuvių kalbos ir kultūros išsaugojimą. Suvažiavime dalyvavo apie 80 atstovų iš visos Gudijos. Jame vyko Lietuvių bendruomenės pirmininko ar pirmininkės rinkimai. Ilgametę pirmininkę V. Tarnauskaitę pakeitė Gudijos mokslų akademijos Užsienio kalbų katedros dėstytoja V. Palubaitytė-Kolesnikova. Lietuvos prezidento V. Adamkaus ir premjero A. Brazausko sveikinimus perdavė prezidento patarėja H. Kobeckaitė ir Tautinių mažumų bei išeivijos departamento gen. direktorius A. Petrauskas. Sveikinimo žodį tarė ir PLB valdybos pirmininkas G. Žemkalnis. Renginyje sveičiavosi Gudijos religinių ir tautybių komiteto pirmininkas S. Buko bei Gudijos prezidento administracijos vyriausioji patarėja L. Bozovko. Šiuo metu Gudijoje gyvena apie 20,000 lietuvių, veikia dvi vidurinės mokyklos ir kelios sekmadieninės mokyklos. (LVR ministerijos informacijos ir viešųjų ryšių departamentas). JA.

Čiurlionio studijų savaitei prabėgus

RIMANTAS ASTRAUSKAS

Šiomet buvo pabandyta nuodugniau aptarti Čiurlionio išplėtotą menų sintezės idėją bei pasigilinti į didžiojo menininko kūrybos kontekstą. Kaip ir buvo galima numanyti, temos buvo gvildenamos visapusiškai, tyrinėtojai pateikė nemažą naujų įžvalgų, artimų ir tolimų šalių menininkų netikėtų kūrybos paralelių. Sulaukta daugiau dailės tematikos darbų, kurių autoriai – ne vien dailėtyrininkai, bet ir muzikologai, literatūrologai, dargi biologai. Nors dažnai toks universalizmas pasiteisina, jis slepia ir pavojų nuleisti tyrimo karteles pernelyg žemai, galėtume drąsiai teigti, kad šiuokart šito neįvyko ir menų sintezė dailės bei muzikos kūrinuose rado atgarsį ir menotyros darbuose. Šia prasme ypač maloniai išsiskyrė muzikologo Edmundo Gedgaudo studija apie Liudo Truikio muzikines inspiracijas, Audronės Žiūraitytės pranešimas apie Onu-

tės Narbutaitės “skambančius paveikslus” muzikos kūrinuose, kroatų dailėtyrininkės Annos Baranowos darbas *Simbolinis kraštovaizdis: nuo peizažo iki abstrakcijos* bei svečio iš Poznanės Radoslawo Okulicz-Kozaryno mintys apie romantikams būdingą prieblandos meto literatūrinę, muzikinę ir dailėtyrinę interpretaciją. Leeds universiteto muzikologas ir dirigentas George Kennaway paskyrė pranešimą atskirų simbolių palyginimui. Jis sugretino “akių” motyvą M.K. Čiurlionio tapyboje ir E.A. Poe poezijoje, pagrįsdamas skirtingą, anot prelegento “metonimišką ir metaforišką” jo interpretaciją.

Nemažai pranešėjų pasirinko lyginamąjį tyrimų kryptį – muzikologė Laima M.K. Čiurlionį gretino su W. Kandinskiu bei A. Schoenbergu, maskviškis muzikologas Andrejus Bandura sinestetinio pobūdžio studijoje lygino M.K. Čiurlionį ir A. Skria-

biną, aptardamas jų naudotą “muzikinės spalvos ir spalvų muzikos” sampratą, o viešnia iš tolimosios Argentinos, Sorbonos universiteto menotyrininkė Cintia Cristia įspūdingai gretino M.K. Čiurlionio ir jo amžininko brazilų tapytojo ir muziko Xul Soliaro kūrybą, pastebėdama turinio ir raiškos paralelių. Maskvietis biologas Leonidas Fleidermanas atskleidė artimą estetinių bei etinių nuostatų giminystę M.K. Čiurlionio ir A. Sardano tapyboje.

Muzikologinės krypties pranešimų buvo keletas. Čiurlionio muzikinės kūrybos dėsningumus, savaiminio ciklo intencionalumo problemą pabandė atskleisti muzikologas Rimantas Janeiliauskas, Rūta Skudienė aptarė M.K. Čiurlionio kūrybos diskografijos istoriją, pasitelkusi atlikėjų komentarus, Rita Nomicaitė apibendrino Čiurlionio muzikinės kūrybos interpretacijos ypatumus. M.K. Čiurlionio kūrybos suvokimo ribas praplėtė ir pagilino įsimintinas prof. Vytauto Landsbergio pranešimas – M.K. Čiurlionio fortepijoninės kūrybos interpretacinis seminaras, pajavirintas gyvomis iliustracijomis.

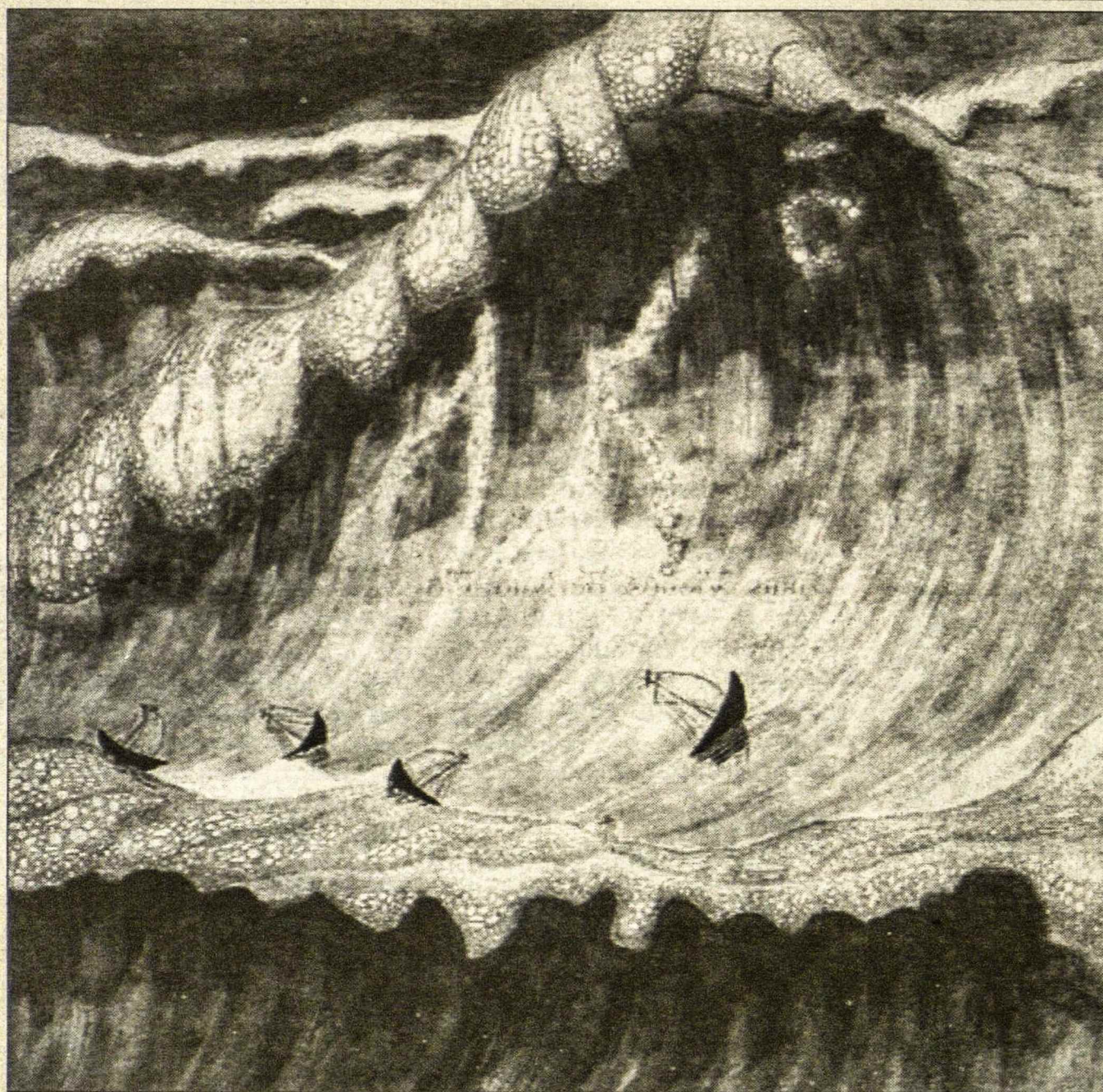
Bendresnio pobūdžio klausimams, Čiurlionio kūrybos populiarinimui ir sklaidai taip pat buvo skiriamas deramas dėmesys. Čiurlionio draugijos Sankt Peterburge įsteigėjas, Čiurlionio fondo pirm. Jurijus Seniavskis apibendrino įvairiapusę šviečiamąją edukologinę veiklą, kurią Čiurlionio draugija jau daugelį metų atlieka Rusijoje. Jis M.K. Čiurlionio muziejaus atstovams ir prof. V. Landsbergiui įteikė Rusijos mokslų akademijos patvirtinimą, kad Čiurlionio vardu pavadinta viena iš nesenai atrastų mažųjų planetų. Edukologė Rita Aleknaite-Bieliauskienė gvildeno M.K. Čiurlionio konkursų repertuaro bei M.K. Čiurlionio namų Vilniuje veiklos aktualijas, kultūrinės švietėjiškos veiklos aspektams buvo skirti informatyvūs varėniškės Gražinos Jaronienės ir Druskininkų vicemerės Kristinos Miškinienės pranešimai.

M.K. Čiurlionio studijų savaitės dalyviai ne vien skaitė pranešimus, tačiau galėjo ir padiskutuoti, pabendrauti. Kiekvieną popietę buvo rengiami susitikimai-pašnekesiai, kurių metu neformalioje aplinkoje buvo galima pabendrauti su konferencijos svečiais. Buvo surengta video sesija *Menų sintezės problema: siekiai ir rezul-*

tatai, kurios metu susirinkusieji galėjo pasižiūrėti Andrejaus Banduros videofilmų *I liepsną* ir *Prometėjas* pagal A. Skriabino muziką ir pabendrauti su jų autoriumi. Kūrybinę popietę Čiurlionis ir Peterburgas surengė Jurijus Seniavskis, popietę *Menų sintezė ir nūdienos menininkas* surengė Cintia Cristia, jos vyras argentiniečių pianistas Alexander Panizza ir George Kennaway. Viena popietė buvo skirta pašnekesiui *Čiurlionis Vokietijoje*, kurio metu bendrauta su muzikologe ir vargonininke Jūrate Landsbergyte, sugrįžusia iš koncertų Vokietijoje bei muzikologe Rūta Skudijene, tik ką išleidusia naują M.K. Čiurlionio kūrinių vargoninių aranžuotų kompaktinę plokštelę.

Konferencijos dalyviams ir svečiams buvo pristatytas naujas almanachas *M.K. Čiurlionis ir pasaulis*, kurį sudarė muzikologas Rimantas Astrauskas, o išleisti padėjo Lietuvos muzikų rėmimo fondas, Kauno technologijos universitetas ir Vilniaus savivaldybė. Leidinio turinį sudaro 14 pranešimų, skaitytų 2003-2004 metais vykusios konferencijų *M.K. Čiurlionis ir pasaulis* metu. Straipsnių autoriai – Eero Tarasti, George Kennaway, Radoslaw Okulicz-Kozaryn, Jonas Bruveris, Rasa Andriušytė-Žukienė, Darius Kučinskas, Karolis Rimtautas Kašponis, Leonidas Melnikas, Inga Jasinskaitė-Jankauskienė ir kiti.

Teorinę mintį papildė praktiniai darbai – konferencijos dalyviai galėjo susipažinti su Lietuvos ir užsienio šalių menininkų darbais, kuriuose įgyvendintos vaizdų bei garsų sintezės idėjos arba turinčių ryškių sinestezijos, t.y. siekio vaizdais perteikti ar sukelti garsinius pojūčius, bruožų. Vienas tokių įsimintinų renginių – Mokymo centre “Dainava” rugpjūčio 2 d. įvykęs netradicinis koncertas²² audiovizualinių kino ir muzikos darbų vakaras M.K. Čiurlionio tema *Visa yra kosmosas*. Jo metu skambėję Kauno technologijos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas, prof. G. Kuprevičius ir to paties universiteto Muzikos technologijos specialybės studentų D. Gnedino, L. Svirsko, A. Stasiulevičiaus bei Lietuvos muzikos ir teatro akademijos absolvento M. Krukausko darbai stebino minties gilumu ir geru technikos įvaldymu. Vakara papildė švedų menininko Vikingo Egglingo, dar 1925 m. plėtojusio kinematografe muzikos idėjas bei amerikiečių moderniojo kino kūrėjo Stano Brakhage begarsių kino filmų retrospektyva.

M.K. Čiurlionio paveikslas *Jūros sonata. Finale, 1908 m.*

Gaivūs tautos šaltiniai

EUGENLIUS IGNATAVIČIUS

Po plonu žemės sluoksniu – nugramzdinta užmarštin mūsų istorija, kurią paliudyti gali ne tik archyvų dokumentai, bet ir tebegyvenantys jos kūrėjai. Belieka pasidžiaugti, kad Lietuvoje hedonizmo, globalizmo ir kosmopolitizmo laikais dar yra nepavargstančių šviesuolių – mokytojų, kurie sugeba atkasti tuos šaltinius, gaivinančius mūsų tautos šaknis.

Vasario 12 d. Šakių “Žiburio” gimnazijoje įvyko jau šeštą kartą organizuojamas moksleivių konkursas *Lietuvos kančių ir kovų už laisvę ir kariuomenės netekčių istorija*. Jame dalyvavo net penkiolika komandų iš įvairių Šakių rajono ir miesto mokyklų. Konkurso pasiruošta kruopščiai ir rimtai. Visi jo dalyviai iš anksto gavo šimtą klausimų apie Lietuvos ginkluotosios rezistencijos metus, vokiečių okupacijos metus, net Vilniaus krašto bei Klaipėdos okupacijos laikotarpį. Atsakyti į šiuos klausimus ruošėsi visi. O konkurso metu ant vertinimo komisijos

stalo klausimai buvo pakloti tarsi egzaminų bilietai. Kiekvienos komandos atstovas traukė po keletą klausimų – atsakymai į juos ir nulėmė komisijos skiriamus balus.

Konkurso svečiams, atvykusiems iš Kauno, – partizanui Vyčio Kryžiaus pirmojo laipsnio ordino kavalieriui Juozui Armonaičiui, nuolatiniam konkurso rėmėjui, Laisvės kovų dalyviui Vytautui Kluoniui – beliko tik stebėtis moksleivių istorinėmis žiniomis. Pirmoji vieta pripažinta Gerdžiūnų vidurinės mokyklos moksleiviams, dvi antrosios vietos – “Žiburio” gimnazijos ir Lekėčių vidurinės mokyklos komandoms, trys trečiosios – Gelgūdiškio, Šakių “Varpo” ir Plokščių vidurinių mokyklų komandoms. Pirmos vietos prizininkės – devintos klasės moksleivės Aušra Martinkevičiūtė ir Aldona Arbatauskaitė. Moksleiviai apdovanoti knygomis bei albumais Lietuvos rezistencijos metų laisvės kovų istorijos tema, grožine bei publicistine literatūra.

Apibendrinami konkurso viktorinos rezultatus pasisakė komisijos pirmininkas, dailės ir etikos mokytojas dailininkas Algimantas Vorevičius bei atvykę svečiai. Vytautas Kluonius, linkėdamas, kad šis konkursas būtų rengiamas ir ateityje, istorijos mokytojai Astai Urbaitienei įteikė premiją iš savo santaupų.

Konkursas surengtas patriotiškai nusiteikusių ir šventai vykdančių savo misiją, jaučiančių tautos vertybes istorijos mokytojų Romos Dėdynienės ir Astos Urbaitienės, “Žiburio” gimnazijos direktorės Jūratės Mozūraitienės bei kitų mokytojų, rezistencijos dalyvių, miesto savivaldybės Švietimo skyriaus atstovų ir verslininkų rėmėjų pastangomis. Šakių “Žiburio” gimnazija neseniai pažymėjo aštuoniąsias dešimt penkerių metų jubiliejų. Išleistas turiningas leidinys su buvusių ir esančių direktorių, mokytojų, įvairių laidų atstovų, palikusių žymesnius pėdsakus Lietuvos kultūros istorijoje, ar tebeįsiančių šiandien – nuotraukomis.

Konkurso tęsinui – gero vėjo. Beje, kiek yra Lietuvoje mokyklų, kuriose organizuojami panašūs patriotiški renginiai?

Stogastulpis – kryžius poeto Jono Aisčio tėviškėje. Jo autorius – architektas Leonas Juozonis. Paminkle iškaltas Poeto posmelis: */Laukas, kelias, pieva, kryžius / Šilo juosta mėlyna / Debesėlių tankus išas / Ir gaudi gaudi daina /* Ntr. S. Sajausko

Viešnių literatai ir jų kūryba

Viešnių literatai. Iš k.: T. Januškevičius, Z. Nenaškina, S. Vaišnienė, L. Pušinskas; II eilėje: I. Žiurauskienė, V. Imbrienė, S. Sidabrienė, L. Jagėlienė, I. Praspaliauskienė, B. Aleksaitytė

Viešniai – nedidelis Mažeikių rajono miestelis, turtingas žila senove ir kultūros lobynais. Aviacijos pradininkas Lietuvoje A. Griškevičius, farmacininkas J. Aleksandravičius, baletu žvaigždė J. Katakinas, muzikas V. Denišis, kalbininkas A. Ružė, poetas L. Kabeika, profesoriai Biržiškos – tai tik dalis šviesuolių, kilusių iš Viešnių.

Prieš trejus metus miestelio literatai susitelkė į sambūrį „Vinkšnelė“. Dvylikos žmonių būryje yra įvairaus amžiaus, bei išsilavinimo plunksnos brolių. Vyriausia amžiumi – sulaukusi 96-ųjų vienuolė Bronė Aleksaitytė. Tai tyros sielos poetė, rašanti sakraline tematika. Savo poeziją senolė surinko į knygą *Zana vykės godos*.

Su „Vinkšnele“ visa siela yra suaugusi Liuda Baždragienė. Ji – Viešnių krašto dukra, dabar gyvenanti Suvalkijoje. Liudos poezijoje atsispindi gimtųjų Viešnių ilgesys, jai nesvetima meilė miestelėnams bei gyvajai gamtai. Poetė rašo ir sakraline tematika. Liuda jau išleido tris poezijos knygas. Lituanistas, aktyvus saviveiklininkas Stasys Abingas yra atlikęs 23 dramos vaidmenis, dalyvavęs penkiose respublikinėse Dainų šventėse, išleidęs poezijos knygelę. Mokytojas savo eilėse išaukština Viešnių kraštą ir jo žmones – naujus kūrybos želmėnėlius, skleidžiančius savo spindulius Lietuvai. Sniegina Chriščiavičienė – poetė ir tautodailininkė. Ši taurios sielos moteris yra įsteigusi muziejų „Giesmė akmenėliui“,

kuriame puikuoja jos paveiksai, sukurti iš įvairiaspalvių akmenėlių. Snieginos poezija – lyrinė, dažniausiai skiriama tam tikram objektui.

„Vinkšnelės“ steigėja Vilhelmina Imbrienė – romantiškė, savo eiles ji dainuoja su gitarra. Liucija Strelčiūnaitė-Jagėlienė – Kapėnų pagrindinės mokyklos mokytoja, poetė. Ji yra Lietuvos Kaimo rašytojų sąjungos narė, rašo prozą ir poeziją. Poetė yra paruošusi leidybai knygą *Penki žodžiai apie mokytoją*. Tremtinio Teofilio Januškevičiaus poezija yra humoristinio pobūdžio, pašiepianti politikus bei esamą santvarką Lietuvoje. „Bažnyčiose ramybės linkit lydimi muzikos garsų, o kai išeinat iš šventorių, vėl drabstotės visi purvu“.

Poetė Izolina-Zena Nenaškina savo poezijoje apdainuoja kaimą bei gyvosios gamtos grožį.

Kasdienybės atodūsiams alsuoja Irenos-Monikos Praspaliauskienės poezija.

Gamtos grožį, meilę Viešniams bei upei Ventai savo poezijoje iškelia Leonardas Pušinskas: „Čia mano gimtinė – tėvynė gražiausia, ją myli žemaičiai visi“.

Sigitos Sidabrienės poezijoje daug dėmesio skirta daktinėms temoms. „Man poezijoje artima jausmų ir dvasinės egzistencijos tema“ – prisipažįsta autorė.

Irena Račkauskaitė-Žiurauskienė – V. Kudirkos medikų poetų narė. Jos poezija spausdinta Nepriklausomų rašytojų sąjungos almanache. Be poezijos, autorė rašo žur-

nalistinio pobūdžio straipsnius, apybraižas. Dalyvauja rašinių konkursuose.

Prieš dvejus metus „Vinkšnelė“ išleido rinktinę *Žodžiai sau ir tau*. Knygelę redagavo Sigutė Vaišnienė. Poezijos rinktinėje pavaizduoti dailininkės Julijos Liapaitės Viešnių miestelio vaizdai. Sudėjome į rinktinę savo širdžių atodūsius, išliejome mintis – jos tekės pasroviui su Ventos bangavimu. O mes imsim plunksnas ir vėl rašysim iš įkvėpimo, iš meilės gimtajai kalbai.

„Vinkšnelei“

Minčių vainiko
epopėja plečias,
rusena žvakė
liepsną skleisdama.
Poezija iš lūpų liejas
„Vinkšnelės“ užburtam
rate.

Grandinė žodžių
sielos deivė
minčių atodūsius
skleidys,
sparnuota paukštė
sielos lyrą
auksine plunksna
užrašys.
Baltam lape
pasklidę raidės
svajones mūsų išblaškys, –
Ventos bangelė
Vėjo aidą
„Vinkšnelės“ metrašty
skaitys.
Rusena žvakė
deivių šokį –
širdies ironija liūdina
spygliuotos rožės
sunkią dalią
poezijos spalvom
tapyt.

Irena Žiurauskienė

Apie įžymybes

Daugiau ar mažiau apsiskaitęs lietuvis žino leidinį *Strazdanota vasara*. Rašytoją Bronių Bušmą net atokiausiuose Lietuvos kampeliuose išgarsino serialas *Giminės, Atžalos...*

Maršrutinis autobusas darda į Suvainiškį. Nematyta dama su vietinėmis moteriškėmis kalba apie M. Mažvydo biblioteką, rašytojo duoną...

Inteligentiškos išvaizdos senukai vienas kitam kumšteli į pašoną. Ties Degsnių stotele stabteli autobusas. Išlipa nepažįstamoji. Minietieji senukai pusbalsiu dalinasi mintimis:

- Tai rašytojo Broniaus Bušmo žmona Stasė...
Maršrutinis autobusas vingi suka Čiobiškio link...

Gera ten, kur...

Prie sienų priglundę vertingi paveiksai, brangių knygų kolekcija išdėstyta lentynose, lėtai spragančios malkos pūpsa židinyje. Intelligentiškuose namuose Tave apglėbia jaukumas ir šiluma. Garuoja arbata balto molio puodelyje, sklinda kvapnus šaltmėčių aromatas.

Gamtos prieglobstis. Sava žemė, savas sodas, gyvulių kaimenė, nesibaigiantys vasaros darbai. Suskeldėjusiomis rankomis šeimininkė nubraukia dulkes nuo stalo, vaišina šaltmėčių arbata.

Kas žino, kurioje aplinkoje maloniau grūkšnoti kvapniąją šaltmėčių arbatą?

Reda Kiselytė

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Violeta Urmana, operos primadona, šiuo metu bene garsiausia Lietuvos dainininkė, dainavo 59-ojo Edinburgo (Škotija) tarptautinio festivalio atidarymo programoje. Kartu su mezzosopranu Leandra Overmann, tenoru Salvatore Licitra, bosu John Relyea, Edinburgo festivalio choru ir BBC Škotijos simfoniniu orkestru sopranas V. Urmana-Urmanavičiūtė atliko Giuseppe Verdi *Requiem*. Į festivalio atidarymo koncertą „Usher Hall“ salėje, kurioje telpa 2,300 žiūrovų, bilietai buvo išparduoti jau balandžio mėnesį. Nuo 1947 metų vykstantis festivalis sutraukia apie 335,000 žiūrovų ir 2,400 atlikėjų iš 27 pasaulio valstybių. Festivalio metu per tris savaites buvo pristatyta 111 renginių – klasikinės muzikos, teatro, šokio bei operos – šešiuose didžiuosiuose teatruose ir koncertų salėse bei daugybėje mažesnių patalpų ir aikštelių.

Praejusiais metais V. Urmana Edinburgo festivalyje surengė rečitalį, kurį puikiai įvertino tiek publika, tiek kritikai, ypač pabrėždami šios „tarptautinės operos žvaigždės“ gebėjimą derinti gilų žanro pajutimą bei nepaprastai ekspresyvią vokalo techniką. V. Urmana dainuoja žymiausių pasaulio operos teatrų scenose – Niujorko „Metropolitan Opera“, Londono „Covent Garden“, Paryžiaus, Vienos, Berlyno, Florencijos, Miuncheno, San Francisco, Barcelonos, Tokyo, bei rengia solinius koncertus. Niujorko „Metropolitan Opera“ 2005-2006 metų sezone solistė dainuos Richard Strauss'o operoje *Ariadne auf Naxos* rugsėjo 24, 29, spalio 5, 8 ir 11 dienomis.

Vladislovas Blinstrubas, poetas, teatro ir kino režisierius, pedagogas mirė rugpjūčio 3 dieną Vilniuje eidamas 66-sius metus. Gimė 1939 spalio 25 Telšiuose. 1957 m. baigė Klaipėdos pedagoginę mokyklą, mokytojavo Viešvėnuose. 1972 m. baigė Aukštuosius kino režisūros ir scenarijų kursus. V. Blinstrubas prisidėjo steigiant Telšių liaudies teatrą, pats vaidino, režisavo spektaklius. Vilniuje įsteigė Statybinių rūmų ir „Aušros“ klubo liaudies teatrus, vadovavo mėgėjų kino studijoms.

Nuo 1990 metų atsidėjo literatūriniam darbui. Rašė eilėraščius, išleido poezijos knygas *Sunkmetis, Žėgnonė, Priešprieša, Slapčiakelis, Šviesotamsa, Pseudobūtis, Sustojau ir dairausi*, parašė romaną *Aukščiau žemės – žemiau debesų*. Jo teatro bei kino kūryba irgi buvo gerai įvertinta: spektaklis pagal L. Franko pjesę *Ruth* liaudies teatrų festivalyje Maskvoje pelnė aukso medalį. Trumpos metražo filmai *Grūdai ir Paskutinis Brno* (Čekija) ir *Salzburgo* (Austrija) festivaliuose buvo apdovanoti aukso medaliu ir krikščionine taure, UNIKOS festivalyje Tunise *Paskutinis* pelnė sidabro medalį. 1991 m. V. Blinstrubui buvo suteiktas Lietuvos

nusipelnusio kultūros ir švietimo darbuotojo vardas.

Lietuvos studentai, Japonijoje vykusiam „Microsoft“ konkursui pateikę interaktyvų trimatės grafikos darbą, laimėjo pirmąją vietą. Keturių studentų komanda „Nesnausk“ – Kauno Vytauto Didžiojo universiteto studentas Antanas Balvočius, Vilniaus universiteto studentas Raimundas Juška ir du Kauno technologijos universiteto studentai Paulius Liekis ir Aras Pranckevičius – sukūrė trumpametražį kompiuterinės grafikos filmą *in.out.side: the shell*. „2004 metais „Microsoft“ konkurse Brazilijoje likome antri, – pasakojo A. Pranckevičius, – tad šiemet mūsų tikslas buvo pirmoji vieta. Interaktyvų filmą kūrėme apie penkis mėnesius, tam skyrėme kelis kartus daugiau laiko bei pastangų nei pernai ir tai galiausiai pasiteisino.“

Programavimu besidomintiems studentams skirtame konkurse *Imagine Cup 2005* dalyvavo 16,000 žmonių iš 92 pasaulio valstybių. Buvo varžomasi 9 skirtingose kategorijose. Be Lietuvos, iš Europos valstybių pirmąsias vietas šiemet laimėjo Rusijos, Prancūzijos, Lenkijos bei Rumunijos komandos. Konkursą pasaulinė programinės įrangos gamintoja „Microsoft“ rengia jau trečius metus. Šiemet konkurso prizinis fondas siekė 215,000 JAV dolerių.

Kauno styginių kvartetas dalyvavo Danijos Odense mieste danų rašytojo ir pasakų kūrėjo Hans Christian Anderseno 200 gimimo jubiliejaus programoje. Gimtajame pasakininko mieste susitiko penkiolikos su Odese susigiminiavusių miestų, tarp jų ir Kauno, kultūros atstovai. Jubiliejiniais metais čia vyksta daugybė renginių – koncertų, parodų, teatro ir šokio spektaklių, pasakų skaitymų, kino ir gėlių festivalių. Kauno styginių kvartetas Anderseno festivalyje surengė tris koncertus. Juose atliko skandinavų ir lietuvių kompozitorių kūrinius – norvego Edvard Griego, Juozo Naujalio, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, Vidmanto Bartulio, Dailios Kairaitytės kompozicijas styginių kvartetui.

Kvartetas įsteigtas 1981 metais prof. Donato Katkaus iniciatyva, keturiems muzikams dar studijuojant Lietuvos valstybinėje konservatorijoje. Kitąmet kvartetas – smuikininkės Karolina Beinartytė, Dalia Terminaitė, altininkė Dovilė Sauspreikšaitytė ir violončelininkas Saulius Bartulis – švęs savo kūrybinio darbo 25-metį. Kvartetas būna nuolat kviečiamas dalyvauti žymiuose muzikos festivaliuose, yra surengęs per pusantro tūkstančio koncertų Lietuvoje bei daugelyje užsienio valstybių, kaip Suomijoje, Norvegijoje, Lenkijoje, Čekijoje, Vengrijoje, D. Britanijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje, Estijoje, Čileje, Argentinoje ir kitur. G.K.

PRISIKĖLIMO
KREDITO KOOPERATYVAS

3 Resurrection Rd., Toronto, ON M9A 5G1
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414
FAX: (416) 532-4816
Anapilyje tel.: (905) 566-0006 Fax: (905) 566-1554

KASOS VALANDOS: pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p. p.; ketvirtad. ir penktad. nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštad. nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmad. nuo 8.30 v.r. iki 12.45 v.p.p.
ANAPILYJE: antrad. nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtad. nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v. ir penktad. nuo 11 v.r. iki 6 v.v.; sekmad. nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.

AKTYVAI per 67 milijonus dolerių

MOKA UŽ:

90-179 d. term.ind.	1.25%
180-364 d. term.ind.	1.30%
1 metų term. indėlius	1.70%
2 metų term. indėlius	2.05%
3 metų term. indėlius	2.30%
4 metų term. indėlius	2.55%
5 metų term. indėlius	2.90%
1 metų "cashable" GIC	2.25%
1 metų GIC-met. palūk.	2.75%
2 metų GIC-met. palūk.	2.75%
3 metų GIC-met. palūk.	3.10%
4 metų GIC-met. palūk.	3.10%
5 metų GIC-met. palūk.	3.25%
RRSP, RRIF "Variable"	1.00%
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.	2.75%
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.	2.75%
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.	3.00%
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.	3.35%
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.	3.50%
Taupomąją sąskaitą iki	1.00%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	1.00%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	1.50%
Amerikos dol. GIC 1 metų term. ind.	2.50%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	5.50%
Sutarties paskolas nuo	5.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	4.30%
2 metų	4.60%
3 metų	5.00%
4 metų	5.20%
5 metų	5.35%
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2, 3 metų	4.50%

Duodame CMHC apdraustas nekilnojamo turto paskolas

Duodame komercines nekilnojamo turto paskolas

KELIAUJANT I EUROPA NEUŽMIRŠKITE ĮSIGYTI

AMEX EURO ČEKIŲ

NAUDOKITĖS "INTERAC-PLUS" KORTELE

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas
APLANKYKITE MŪSŲ TINKLALAPĮ: www.rpcul.com

PRISIKĖLIMO KREDITO KOOPERATYVAS ĮSTEIGĖ KOLEGIJOS IR UNIVERSITETO STUDENTAMS STIPENDIJŲ FONDA

DEŠIMT STIPENDIJŲ:

viena - \$1,500
devynios - po \$1,000

PRAŠYMUS ĮTEIKITE
IKI RUGSĖJO 30 D.

Įvertinant prašymus bus atsižvelgta į mokslo pasiekimus ir studento dalyvavimą bendruomenėje

SU ŠTURMU

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
LĖKTUVU arba LAIVU

905•271•8781

PETRAS ŠTURMAS

Paėmimas iš namų pagal susitarimą iš Toronto, Hamiltono, Niagara Falls, Londono, Wasaga Beach apylinkių

DR. STASYS DUBICKAS

DANTŲ GYDYTOJAS

398 Guelph Line, Burlington

(tarp QEW ir Lakeshore Rd.)
Privati AUTO-AIKŠTĖ ("parking")

(905) 333-5553

TAIP PAT PRIIMA PACIENTUS TORONTE - 2373 BLOOR ST.W.

Partizanų vado kovos

VYTAUTAS KAZILIONIS

Vienas pirmųjų Dzūkijos ginkluoto pasipriešinimo organizatorių Jonas Jakubavičius gimė 1918 m. Druckūnų kaime, Varėnos valsčiuje, ūkininkų šeimoje. 1939 m. tarnaudamas Lietuvos kariuomenėje baigė puskarininkių kursus. 1943 m. jis kartu su Geidukonių kaimo gyventoju Feliksą Daugirdu, taip pat Lietuvos kariuomenės puskarininkiu, suvienijo aplinkinių kaimų jaunimą ginkluotai savigynai prieš raudonuosius partizanus, terorizavusius gyventojus.

Kaimų savigynos vyrai ginklų nestokojo. Jais apsirūpino ką tik prasidėjus karui (1941.VI.22), kai iš Varėnos poligono be mūšio pasitraukė raudonosios armijos kareiviai. Jie, bėgdami nuo vokiečių, sandėliuose paliko daugybę ginklų ir įvairios karinės technikos. Pirmomis karo dienomis vokiečiai, nekreipdami dėmesio į nieką, veržėsi pirmyn. Nesulaukę pasipriešinimo, po kelių dienų atsitraukė prie Minsko. Kelias savaites buvusio poligono stovykloje šeiminkavo Varėnos ir aplinkinių kaimų gyventojai.

1944 m. liepos mėn. viduryje per Dzūkiją frontas nugriaukė iš rytų į vakarus. Sugrįžę sovietai rugpjūčio 1 d. paskelbė mobilizaciją: šaukė 19 - 35 metų vyrus į sovietinę armiją. Su tais pačiais ginklais, vadovaujami J. Jakubavičiaus-Rugio, F. Daugirdo-Šarūno ir kitų Dzūkijos vadų, vyrai, užuot eję į okupacinę kariuomenę pasirinko mišką, tikėdamiesi, kad Vakarų valstybės neleis bolševikams užvaldyti pusės Europos. Deja...

1946 m. J. Jakubavičiui-Rugui buvo patikėta vadovauti Varėnos partizanų batalionui. Per ketverius partizanavimo metus Rugys sumaniai vadovavo keliems partizanų būriams. Atskirais atvejais jo batalione buvo iki 300 kovotojų.

Rugys buvo atsargus vadas, gebantis išvengti susidūrimų nepalankiose pozicijose su gausniu priešu. Kartais pats organizuodavo iš anksto kruopščiai paruoštus užpuolimus, kuriuos laimėdavo su minimaliais nuostoliais.

1989 m. Merkinės operatyvinis įgaliotinis, enkavedistas vyr. leitenantas K. Jevseičikas, savo prisiminimų knygoje *Giltinės sutramdymas* juodindamas Lietuvos partizanus, teisingai komunistų "humaniškus veiksmus", vartojamas tramdymo priemonės. Enkavedistų tramdymo metodai ypač pasireikšdavo nekaltų žmonių trėmimo metu, apiplėšinėjant ir deginant ūkininkų sodybas.

Skyriuje *Su vilko kailiu* (43-58) K. Jevseičikas rašo, kaip 1946 m. balandžio mėn. čekistai sužlugdė Žemaitijos ir Dzūkijos partizanų susijungimą. Anot jo, Žemaitijos partizanų vadas Jonas Žemaitis-Vytautas į Dzūkiją pasiuntė grupę partizanų ryšiui užmegzti su J. Jakubavičiaus-Rugio bataliono partizanais. Kelionėje Žemaičių partizanai Marijampolės miškuose susidūrė su NKVD kariuomene ir buvo sunaikinti. Pas juos čekistai surado paketą dokumen-

tų, skirtų Rugiui ir kitiems Dzūkijos partizanų vadams, taip pat kelių ryšininkų, per kuriuos buvo numatyta užmegzti ryšį su Rugiu, adresai. Perėmęs iniciatyvą MGB centras parengė 18-os smogikų grupę, aprenę juos lietuviškomis uniformomis, kad galėtų Rugio ryšininkams prisi-
statyti kaip Žemaitijos partizanai. Smogikams vadovauti paskyrė K. Jevseičiką. Grupę naujai iškeptų "partizanų" paleido į Bobriškių mišką. Visą gegužės mėnesį smogikai šmirinėjo ieškodami ryšio su partizanais, tačiau provokacija nepasisekė - Rugio suimti nepavyko.

Sunku pasakyti, kiek tiesos K. Jevseičiko rašiniuose, bet aišku, kad Rugiui net po daugelio metų čekistai skyrė daug dėmesio.

Nagrindėdami KGB archyvų slapstus dokumentus, sužinojome kaip čekistai skaldė ginkluoto pasipriešinimo Sąjūdį. Mėla-gingomis žiniomis, sukurtais įtarinėjimais kiršino vieną prieš kitą partizanų vadus. Įtarumo šešėlis buvo mestas tarp Kazimieraičio ir Vanago, Rugi kiršino su Vaclovu Voveriu-Žaibu. Nepasitikėjimo sėklas barstė tarp eilinių partizanų. Prie spėjimų ryšininkų sodybų atsitiktinai "netyčia" pamedavo kompromituojančius dokumentus netiesiogiai su prielaidomis įvardindami asmenis, atseit, sąžiningai atliekančius sovietinės valdžios pavestas užduotis. Spaudžiami Kremliaus, Lietuvos duobkasiai vartojo ne tik apgaule, prievartą, šantažą, bet ir papirkinėjimą. 1950.II.01 LSSR MGB 2 N valdybos, 1-ojo skyriaus 28 išlaikomų pardsavėlių algalapyje išmokėta 254,480 rb. Iš jų Juozas Markulis, kuris profesoriaudamas Vilniuje "kuravo" kone visas partizanų apygardas, išdavinėjo tik aukšto rango partizanų vadus, gavo 31,000 kruvinų rublių. Į partizanų gretas infiltruotas rašytojas Kostas Kubilinskas, Kapso slapyvardžiu "partizanavęs" Dainavos apygardoje, bun-

keryje šaltakraujiškai nušovė miegantį partizaną Benediktą Labenską-Kariūną, po to nukubėjęs į Alytų išdavė Vaclovo Voverio-Žaibo vadavietę. Bunkeryje žuvo Žaibas kartu su trimis bendražygiais. Už tai K. Kubilinskui atseikėta 7,300 rublių. Tokių algalapių per visą okupacinį laikotarpį aptinkama tūkstančiai. Varėnos rajone 38 slapti MGB agentai už bendradarbių ir kaimynų išdavinėją Judo sidabrinis gaudavo iki 1991 m. rugpjūčio mėn. po pusantų metų nepriklausomybės atgavimo. Šnipų papirkinėjimai šiek tiek pristabdyti tada, kai 1991 sužlugo bolševikų pučas.

Kaip kiekvieno partizano, taip ir Jokubavičių šeimą, čekistai įtraukė į pasmerktųjų sąrašą.

1946 m. vasario 16-18 dienomis Dzūkijoje siautusi sniego pūga - užpustyti keliai nesutrukdė genocido vykdytojams vien tik iš Alytaus apskrities į Varėnos geležinkelio stoties gyvulinių vagonų ešeloną patalpinti 149 šeimas - 647 žmones, tarp jų ir Rugio tėvus. Jaunesnysis Rugio brolis Vincas žuvo per karą neatsargiai palietęs nuo fronto užsilikusius sprogmenis, o sesuo Janina, partizanų ryšininkė, gyveno pusiau nelegaliai, nakvodavo pas neįtariamą - neturtingą kaimyną, kur sribai retai užeidavo. Taip į Uralą Sverdlovsko (Jekaterinburgo) sritį išvežė tik senus Rugio tėvus.

Besislapstančią Janiną suėmė 1947 m. vasarą, žiauriai tardoma Varėnoje neprisipažino palaikius ryšį su broliu ir kitais partizanais. Išlaikę visą mėnesį čekistai suprato, kad J. Jakubavičiūtė niekada neišduos brolio nei jo bendražygių, todėl nutarė ją išvežti į pagrindinį Lietuvos gyventojų kankinimo centrą - Vilniaus KGB rūmų tardymo izoliatorių. Per visą okupacinį laikotarpį čia dirbo nuožmiausi budeliai.

Nukelta į 11-tą psl.

Rašytoja Antanina Garmutė (d.) su savo apysakos "Tremties pavasario alyvos" veikėja, partizanų ryšininke Petronėle Karčiauskaite - Ladukiene

Ntr. S. Sajausko

JUOZAS (JOSEPH) NORKUS

Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas

♦ 25 metai namų remonto patyrimas ♦
Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirki-
mo patyrimas ♦ Namų nuomojimų ir nuo-
mininkų reikalų specialistas.

RE/MAX

West Realty Inc.

1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P
1A9. Skambinti bet kuriuo metu įstaigos
tel. 416 769-1616, namų - 416 769-3577

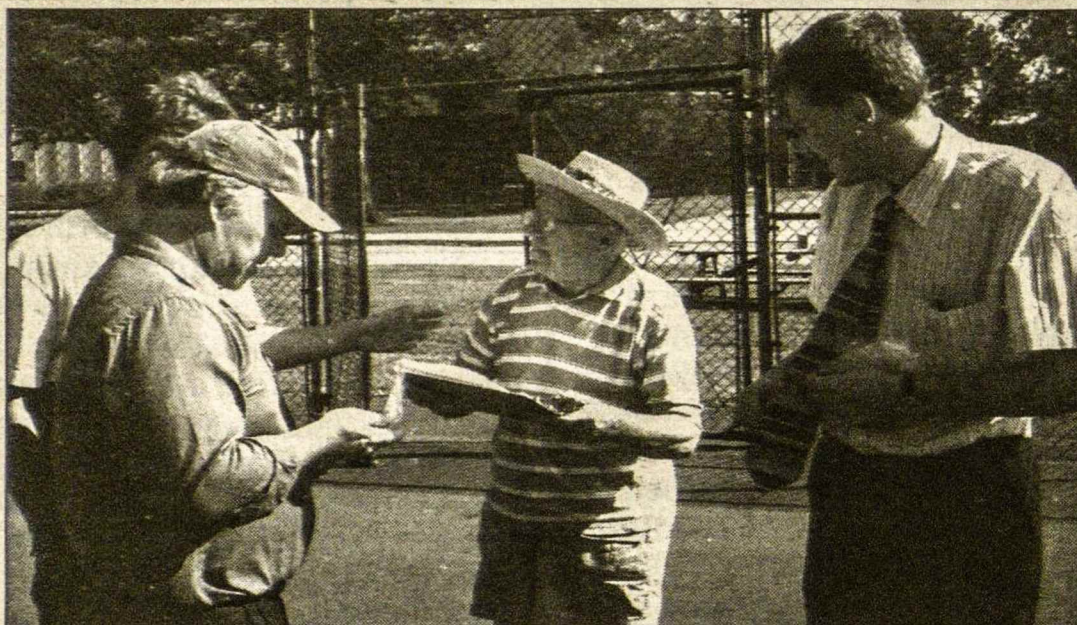
Nemokamas namų įvertinimas

SPORTAS

Sporto legenda

Iš E. Fedosejevos ir L.R. Misevičiaus pokalbio su
žymiuoju sporto veikėju Algirdu Bielskumi

Ilgametis išeivijos sporto veikėjas A. Bielskus (vidury) po Klyvlande,
OH, š.m. rugpjūčio 20-21 d.d. įvykusių lauko teniso varžybų
apdovanoja laimėtojus Ntr. E. Fedosejevos

Algirdas kilęs iš Marijampo-
lės. Kaune studijavo Vytauto Di-
džiojo universitete. Visas jo gy-
venimas nuo pat jaunystės buvo
susijęs su fiziniu lavinimu ir spor-
tine veikla. Dar gyvendamas Lie-
tuvoje užsiimdavo lengvąja atle-
tika. Daug sportavo Vokietijoje,
kur, 1944 m. pasitraukęs iš tėvy-
nės, pragyveno penkerius metus.
Savo pomėgių neatsisakė ir emi-
gravęs į JAV. 1949 m. Algirdas
Bielskus atvyko į Stamford, CT.
1950-ųjų vasarą persikėlė į Klyv-
landą, OH. Vos tik atvykusiam į

JAV Algirdui teko dirbti įvairius
darbus restorane, vėliau sporto
klube YMCA. Nuo 1953 m. dirbo
inžinieriumi. Dar Vokietijoje A.
Bielskus buvo lietuvių ir baltiečių
lengvosios atletikos organizaci-
nio komiteto narys. Panašaus po-
būdžio veiklos ieškojo ir JAV.

Po 1951-ųjų Toronte sureng-
tos pirmosios Šiaurės Amerikos
lietuvių sporto šventės organiza-
cinio k-to pirmininku tapo A.
Bielskus. Įsikūrė Fizinio auklėjimo
ir sporto komitetas (FASK).
Jo pirmininku buvo išrinktas tuo-

metinis žymusis krepšininkas Ze-
nonas Puzinauskas. Nuo 1965 m.
organizacija pavadinta ŠALFASS
vardu. Nuo pat jos įkūrimo jau
daugiau kaip 50 metų keliauja
tikra JAV lietuvių sporto veiklos
legenda Algirdas Bielskus. Jis
1968-70 m. vadovavo ŠALFASS,
o nuo 1978 m. iki dabar tebedir-
ba organizacijos centro valdybos
generaliniu sekretoriumi. Biels-
kus ir pats dalyvaudavo dar
FASK rengiamose varžybose
žaisdamas tinklinį. 1998 m. už
nuopelnus išeivijos lietuvių spor-
tui apdovanotas Didžiojo Lietu-
vos kunigaikščio Gedimino tre-
čiojo laipsnio ordinu. Per ilgus
metus šiose organizacijose jis
bendravo su įvairių kartų lietuviais.

Pirmosiose žaidynėse tebuvo
surengtos krepšinio, tinklinio bei
stalo teniso pirmenybės. Tik vė-
liau ŠALFASS rengiamose var-
žybose atsirado lengvoji atletika,
plaukimas, kėgliavimas, slidinėjimas
ir kitos sporto šakos. Pasak
Bielskaus, vos įsikūrus FASKui
entuziastų buvę daugiau, nors fi-
nansų tada buvę mažiau. Pate-
bimas skirtumas tarp lietuvių, at-
vykusių iš Lietuvos ir jau čia gi-
musių. Pokario metais beveik visi
FASKo, vėliau ŠALFASS nariai
buvo emigravę iš Lietuvos, kurie
vienodai mąstydamas. Šiandien,
labiausiai trūksta trenerių. Ta-
čiau džiugu, kad per paskutinius
15 metų jau JAV ir Kanadoje gi-
męs išeivių jaunimas bei atvyku-
siejį "trečiabangiai" labai pagyvi-
no sportinę veiklą Šiaurės Ame-
rikoje. Dabar ŠALFASS organi-
zациijoje yra apie 1000 užsiregist-
ravusių narių. Tačiau sportuo-
jančių lietuvių Amerikoje ir Ka-
nadoje tikrai yra kur kas dau-
giau. Inf.

RE/MAX
Realty Specialists Inc.
Independently Owned and Operated

Birutė (Betty) Bartusevičius
Sales Representative

2691 Credit Valley Rd., Suite 101
Mississauga, Ontario L5M 7A1
Fax: 905-828-2829

Bus: 905-828-3434

Cell: 416-427-1875

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

PACE LAW FIRM

- ♦ asmeninės žalos, atsiradusios ryšium su kūno sužalojimu, išieškojimas
- ♦ imigracija į Kanadą
- ♦ testamentų sudarymas
- ♦ palikimų tvarkymas
- ♦ konsultacijos Lietuvos respublikos teisės klausimais

295 The West Mall, 6th Floor
Toronto, ON M9C 4Z4

Tel. 416 236-3060

Fax 416 236-1809

SPAUDUVE

PRINTING
NET

Atliekame visus paruošimo
ir spausdinimo darbus.
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave., Toronto ON
Savininkas Jurgis Kuliešius

"SAMOGITIA"
Knygų rišykla
"SAMOGITIA"
meniška įrūša
knygas bei žurnalus

A. PLENYS

3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

MARGUTIS Parcels

4134 Dundas St. West, Toronto, ON. M8X 1X3 Fax: (416) 233-3042

Reguliarūs dvisavaitiniai maršrutai siuntiniams
laivu ir lėktuvu tiesiai į Vilnių

Tel: (416) 233-4601

\$300*
Off

COUPON
for 1 parcel

\$300*
Off

* coupon is valid only at "Margutis-Pysanka" head office.

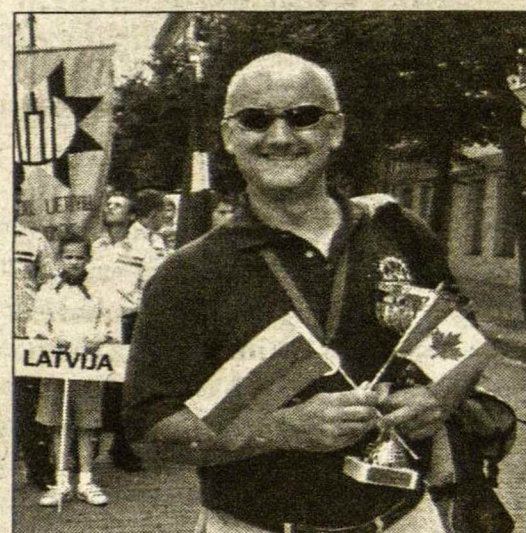
ŠALFAS suvažiavimas

Metinis visuotinis Šiaurės
Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo
ir sporto sąjungos (ŠAL-
FASS) suvažiavimas įvyks š.m.
lapkričio 19, šeštadienį, 11 val.
ryto Klyvlando, OH, Lietuvių
Namuose, 877 E, 185 St., Cleve-
land, OH; tel. 216 531-2131. Iš-
samios informacijos pranešamos
sporto klubams ir ŠALFASS-gos
pareigūnams. Organizacijos ir
asmenys, norintieji gauti smul-
kesnių informacijų ar pateikti
pasiūlymų, prašomi kreiptis į
ŠALFASS-gos centro valdybos
pirmininką Kazimierą Deksnį,
1257 Royal Dr., Burlington, ON,
L7P 2G2, Canada; tel. ir faksas
905 322-6006; E-paštas: kdeks-nys@cogeco.ca arba į gen. sekre-
torių Algirdą Bielskų, 34251
Ridge Rd., Apt. 408, Willoughby,
OH 44094-2969, USA; tel. 440
833-0545; faksas 216 481-6064;
E-paštas: Vyts@VPAcct.com

Sprendžiamuoju balsu daly-
vauti kviečiami ŠALFASS-je re-
gistruotų sporto klubų rinktieji
atstovai, sporto klubų pirminin-
kai ar jų įgaliotiniai, ŠALFASS-
gos rinktieji bei skirtieji pareigū-
nai ir ŠALFASS-gos garbės nariai.
Patariamuoju balsu – sporto
darbuotojai, fizinio auklėjimo
mokytojai, sporto veteranai, lie-
tuviškų organizacijų, ypač jauni-
mo, bei spaudos atstovai ir visi
lietuvių sportiniu judėjimu besi-
domintieji asmenys.
A. Bielskus, ŠALFASS gen. sekr.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ

interneto tinklalapis www.tzib.com
laukia jūsų apsi-
lankymo. Skaitytojai kvie-
čiami susipažinti su juo ir
siųsti savo pastabas elekt-
roniniu paštu -
tevizib@pathcom.com

Toronto "Aušros" jaunųjų
krepšininkų treneris V. Šimkus
Pasaulio lietuvių žaidynių
parade Vilniuje

Ntr. J. Kuliešiaus

"Aušros" žinios

• Klubo metinis susirinki-
mas ir krepšininkų registravimas
įvyks antradienį, spalio 4, 7 v.v.
Prisikėlimo parapijos salėje. Visi
nariai, treneriai, padėjėjai, tėvai
prašomi dalyvauti. Žaidėjai nuo
4 iki 19 metų amžiaus yra ragina-
mi registruotis ir prisijungti. Tre-
niruotės prasidės netrukus. Dau-
giau informacijos internete www.ausra.net,
arba skambinti Rūtai
Jaglowitz tel. 416 622-9919.

• "Aušros" 50-mečio iškilmin-
ga vakarienė įvyks šeštadienį,
lapkričio 5, Prisikėlimo parapijos
salėje. Dėl bilietų kreiptis į Ritą
Grybiene tel. 416 234-5982 arba
rita.linis@rogers.com.

Jaunieji Toronto "Aušros" krepšininkai prie Gedimino pilies
Vilniuje šią vasarą

Ntr. J. Kuliešiaus

SKAUTŲ VEIKLA

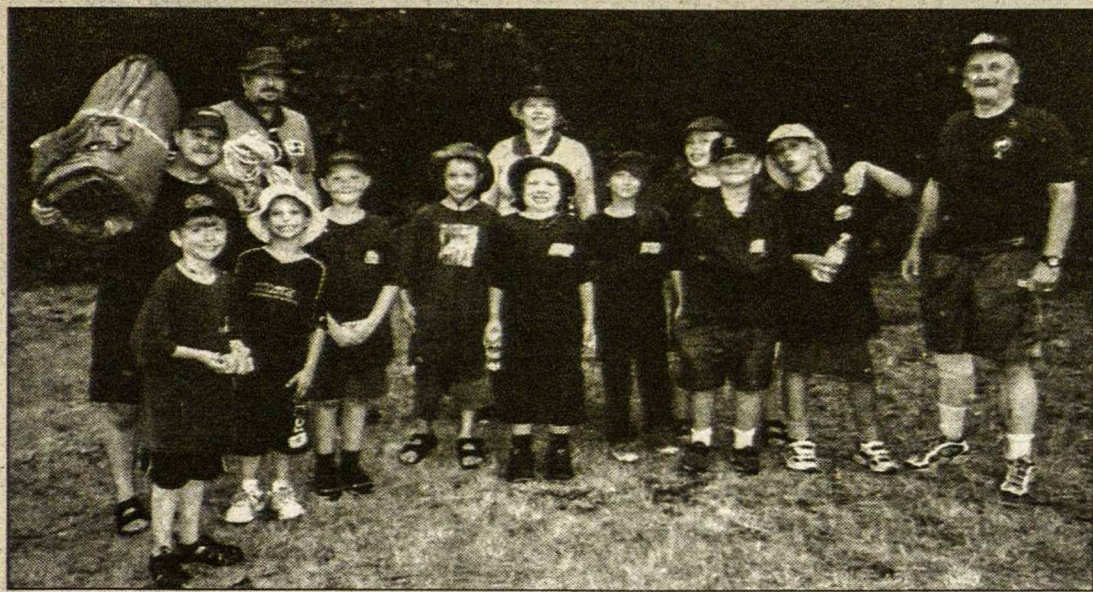
• LSS tarybos pirmijos nutarimu, Toronto "Rambyno" tunto tuntininkas s. Marius Rusinas pakeltas į vyr. skautininko laipsnį. Brolis Marius – ilgametis tunto vadovas, vasaros stovyklų organizatorius, viršininkas, veiklus "Romuvos" darbuotojas.

• Į skautininko laipsnį pakeltas ps. Mindaugas Leknickas, LSB vadijos narys, gyvenantis Oakville, ON.

• LSB Vyr. skautininko pranešimu, apdovanoti šie Toronto "Rambyno" tunto broliai: Pažangumo žymeniu – M. Kamaitis, T. Krakowski, D. Šarūnas; Vėliavos žymeniu – G. Valiulis; Tėvynės

sūnaus žymeniu – D. Puzeris. - LS Sesių Vyr. skautininkės pranešimu, apdovanotos šios Toronto "Šatrijos" tunto sesės: Pažangumo žymeniu – D. Didžbalytė, D. Paznekaitė, D. Šimkutė, A. Skilandžiūnaitė, V. Sriubiškytė; Vėliavos žymeniu – V. Lemon, V. Skilandžiūnienė, R. Stauskienė.

• LSB "Ažuolo" vadovų mokyklą baigė Toronto "Rambyno" tunto s.v. v.sl. Matas Turczyn (nr. 132). "Gintaro" vadovų mokyklą baigė Toronto "Šatrijos" tunto sesės v.sk.sl. Veronika Lemon (nr. 172) ir v.sk. v.sl. Vaida Simonavičiūtė (nr. 173). (Sk.A. inf.)

Mažieji "Romuvos" stovyklautojai su vadovais, pasiruošę iškylai šių metų stovykloje. Dešinėje - instruktorius vadovas v.s. R. Otto

Anapilio sodybos vaikų choras "Gintarėliai", vad. Deimantės Grigutienės, atlieka programą Tautos šventės minėjime Mont-realio Aušros Vartų parapijos salėje š.m. rugsėjo 11 d.

Ir vienaip, ir antraip

L. STANKEVIČIUS

- Geram meistriui darbas rūpi, o ne atlyginimas. Nors jį gavęs vis tiek džiaugiasi.
- Darbas žmogaus negadina. Tik jį išvargina.
- Žemę kasi, auksą rasi. Jei taip lengva būtų auksą rasti, tai visi tik žemę kastų.
- Miegu sotus nebūsi. Bet nors būsi gerai pailsėjęs.
- Darbininko visuomet juodos rankos. Kai jis dirba be pirštinių.
- Daug kalbėsi – mažai dirbsi. Tik nesakykite to radijo pranešėjui.
- Geras darbininkas ir miegodamas darbo neužmiršta. Užtat yra daug žmonių, kurie skundžiasi nemiga.
- Kieno skylė, tas ir lopo. Netiesa. Daugiausia tai tenka atlikti žmonai.

JAUNIMO ŽODIS

Toronto Aukštesnieji lituanistiniai kursai - XI klasė
Priešingos vertybės

Tęsinys iš 38 nr.

Materialumas ir dvasingumas - turbūt vienos iš seniausių diskutuojamų temų žmonijos istorijoje. Diskusijos ir kyla todėl, kad vienu dėmesį patraukia daiktai arba pinigai, arba bet kokia kaina, kad ir lipant kitiems per galvas, nugriebiamas garbės, tiksliau, pasididžiavimo trupinys, kitiems gi svarbiau tai, ko gal net ir nepamatysi nei nepačiu-pinėsi, nei didelėmis pinigų sumomis įvertinsi. Tik arba pajusi ir suprasi, arba – ne. O gal yra koks aukso viduriukas? Su lituanistinių kursų vienuolik-tosios klasės mokiniais skaitėme Česlovo Senkevičiaus apsakymą "Draugai", kuris paskatino pokalbį panašia tema.

Literatūros mokytoja Rima Žemaitytė-De Iuliis

Šiais laikais gyvenimas sukasi tik apie pinigus. Sunku surasti žmogų, kuriam rūpėtų daugiau, kuris apsidairytų aplinkui, kokį nuostabų pasaulį Dievas sukūrė. Vienintelis dalykas, kuris rūpi ir materialiams, ir dvasingiesiems žmonėms, yra laikas. Dvasingi žmonės nori gyventi ir mėgautis tuo laiku, džiaugtis tuo, ką turi. O materialines vertybes vertinančiam žmogui yra būtina tik dirbti ir gauti pinigus. Tačiau aš žinau, kad jokie pinigai tau negalėtų nupirkti meilės, pasaulio nei nuostabiųjų jausmų. Tai, ką mums duoda pinigai, yra tik pragyvenimas, prie kurio malonumų mes jau esame pripratę.

Rasa Kisielytė

Česlovo Senkevičiaus apsakyme du draugai negali susikalbėti vienas su kitu, nes vienas iš jų gyvena kaimelyje (ar mintimis ten nukeliauja) ir pasakoja apie savo gyvenimą: kaip jis mėgsta išlėkti į kiemą pasiimti poros beržinukų, įnešti jas į vidų ir įmesti į krosnį, kad greičiau sušiltų troba. Vienas iš apsakymo veikėjų, Mykolas, nori papasakoti draugui apie savo gyvenimą, kaip gera gyventi kaime, klausyti svirplių melodijos, užuosti kepamą duoną ir laukti, kol visai sutems.

Mykolas dar pasakoja savo sapną, kad jis įsivaizduoja esąs karalius, kad sėdi dideliame soste ir jam atveda įkaitą, kuriam turi būti nukirsta galva. Jis staiga atsibunda ir atsidūsta: kaip gera, kad jis ne karalius.

Mykolo draugas yra visai priešingas asmuo. Jo atsakymas draugui būtų toks: "Tu esi kvailys". Ir jis pasakoja, kad turi labai daug draugų ir kad niekada nenorėtų matyti jo, Mykolo, nes jis tik nori gyventi

turtingą gyvenimą, nori turėti savo vairuotoją, važinėti, kur tik nori, turėti didelę jachtą, rengti didžiulius pokylius ir įsigyti daug jį garbinančių draugų.

Mano nuomone, šitie draugai negali suprasti vienas kito, nes vienas, Mykolas, yra protingas ir laimingas, jam gana to, ką jis turi, o kitas pats yra kvailys, nes jam rūpi turėti daugiau, negu jis turi.

Evaldas Žabas

Šiame apsakyme vienas žmogus sako, kad jam būtų labai gerai "turėti gražesnę už kitų rezidenciją, turėti daug tarnų ir vairuotoją, salą ir puikią jachtą". Kitam draugui užtenka turėti duonos ir jausti kvapą, kai ji kepa krosnyje. Vienas draugas nori tik gyventi ir būti, o kitas nori turėti.

Autorius nori pasakyti, kad nereikia turėti daug daiktų.

Man svarbiau yra būti. Man patinka gyventi. Man nėra svarbu turėti daug materialinių dalykų. Žinoma, gerai turėti truputį pinigų, ir jeigu turėčiau, gyvenčiau smagiai. Aš noriu gražaus namo gražiam mieste, bet man nėra svarbu tarnai, vairuotojai ir visa kita. Man tik svarbu gyventi ir būti laiminga.

Viktorija Pečiulytė

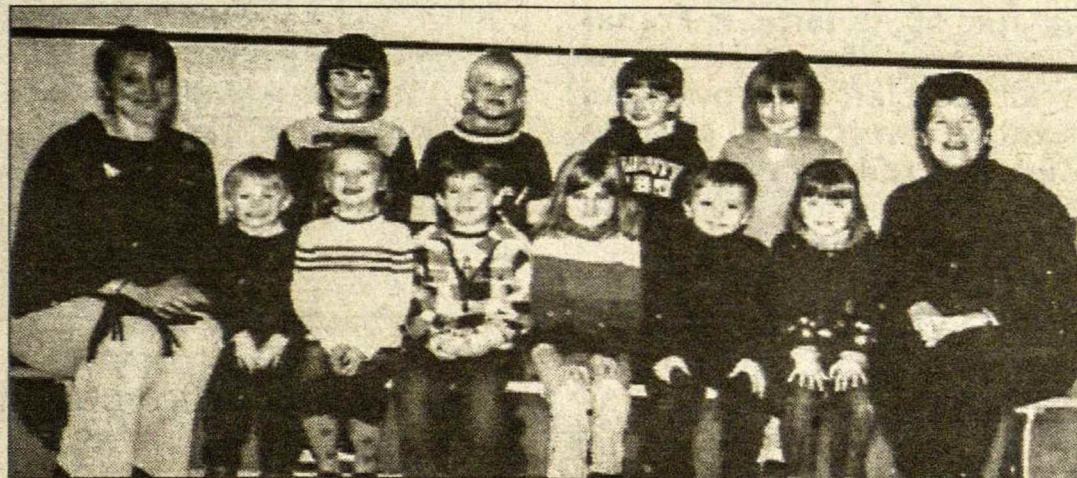
Č. Senkevičiaus apsakyme du draugai nesupranta vienas kito, nes vienas iš jų yra laimingas, kad gyvena. Kitas nori būti turtingas, turėti viską ir kad mieste visi žinotų jo vardą. Jie abu skirtingai žiūri į pasaulį ir skirtingai supranta, ką reiškia "gyventi laimingai".

Juk iš tikrųjų tie žmonės, kurie dėkoja Dievui už tai, ką jie turi, gyvena laimingai. Tie žmonės, kurie nori turėti kuo daugiau, pyksta ant viso pasaulio, nes nori daugiau pinigų, vasarnamių, turtų, garbės. Tie žmonės gyvena liūdnei. Jie visą laiką bus nepatenkinti tuo, ką turi.

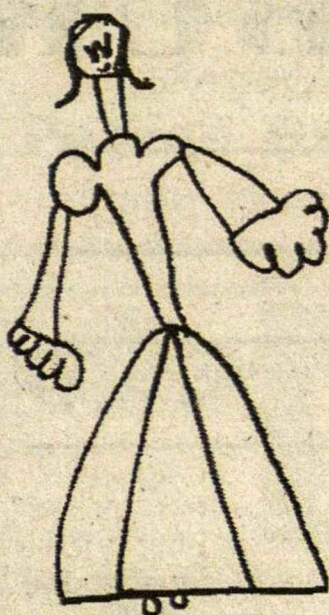
Man svarbiau tai, kas dvasinga. Tai, kas materialu, gali sudaužyti, prarasti, o gal kas nors kitas gali turėti tokį pat brangų daiktą. Daiktų gali rasti visur pasaulyje. Jeigu turi ką nors dvasingo, tu visą laiką tai ir turėsi, nes tai bus tavo, ir niekas kitas to neturės. Tu būsi vienintelis toks pasaulyje. Ir tavo dvasingumas nepabėgs, nedings, niekas jo nepavogs ir nesudaužys. Tai visą laiką bus su tavimi. Ir tu gali nusipirkti ką nors materialaus, bet tu negali nusipirkti to, kas yra dvasinga.

Tomas Krakauskas

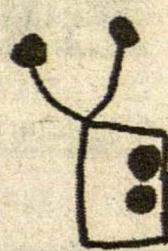
Toronto Maironio lietuvių mokykla - VYRESNIŲJŲ DARŽELIS

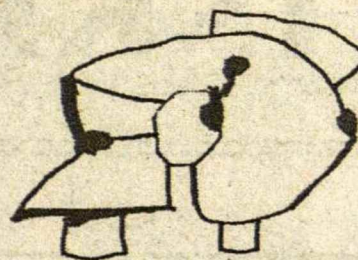
I-oje eilėje iš k.: mokytojos padėjėja Eglė Matijošiūtė, Paulius Pacevičius, Emilija Degutytė, Simas Punkrys, Katrina Taylor, Linas Gabrys, Serena MacDonald, mokytoja Vida Valiulienė; II-oje eilėje iš k.: Andrius Craig, Džiugas Nausėdas, Matiejus Halpin, Nerija Sungailaitė. Nuotraukoje nėra mokytojos padėjėjos Liucijos Petrašiūnaitės, Natalijos Sendaitės, Glorijos Vytaitės, Justinos Dubiel.

Serena MacDonald

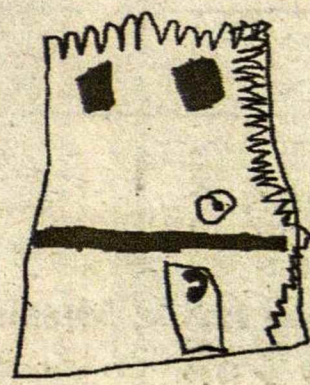
Katrina Taylor

Antanas Norkus

Linas Gabrys

Paulius Pacevičius

Nerija Sungailaitė

Džiugas Nausėdas

Kanados Lietuvių
Lithuanian Canadian
1 Resurrection Rd., Toronto, ON, M9A 5G1 tel. 416-889-5531
Elektroninis paštas: klfondas@on.aibn.com

Remkime lietuvių veiklą Kanadoje!
Remkime Lietuvą!
Remkime per Kanados lietuvių fondą!

Prisiminkime Kanados lietuvių fondą
testamentuose ir remkime jį savo aukomis.

Raštinės darbo valandos: pirmad. ir trečiad. nuo 11 v.r. iki 3 v.p.p.
Telefonas veikia nuo pirmad. iki penktad. tarp 9 v.r. ir 5 v.v.
Išrašome pakvitavimus atleidimui nuo pajamų mokesčių.

Išlikęs gyvas Pravieniškių žudynėse

Prano Žadeikos skaudi odisėja

IGNAS MEDZIUKAS

Pranas Žadeika tarnavo bernu pas Liuklingėnų km. (Alytaus raj.) ūkininką Baubonį, kuris grįžęs iš Amerikos, čia buvo nusipirkęs ūkį. Pranas buvo patenkintas savo šeimininku, o šeimininkas vertino Praną kaip gerą darbininką. Baubonio šeimoje augo trys gražios dukrelės, todėl dažnai čia rinkdavosi jaunimas pasilinksminimams. Pranas buvo nusipirkęs iš vokiečių kareivio armonikėlę, kuria puikiai grojo visų jaunimo mėgstamų šokių melodijas. Tai buvo po Pirmojo pasaulinio karo, kai grįžo į namus pašauktieji į Rusijos armiją jauni ir atsargos kareiviai. Kiti iš karo negrižo.

Prasidėjo Lietuvos nepriklausomybės kovos, kurios irgi pareikalavo jaunų vyrų gyvybių. Bet karams pasibaigus buvo jaučiama Lietuvoje darbo jėgos perteklius. Tuo pasinaudojo laivų bendrovių agentai, kurie skelbė, kad Brazilijoje, Pietų Amerikoje, reikalingi darbininkai ir ten darbo sąlygos labai geros. Todėl daugelis net ir ūkininkaičių susigundė ir išvyko geresnio gyvenimo ieškoti. Išvyko ir Pranas Žadeika, nes buvo kilęs iš gausios amatininko šeimos, todėl jokių šviesesnių perspektyvų nenumatė. Lietuvoje pramonė sunkiai kūrėsi. Su Lenkija jokių diplomatinių santykių nebuvo. Komunistų agentai skelbė, kad gyvenimas Lietuvoje blogės.

Daugelis nuvykę į Braziliją ir kitus Pietų Amerikos kraštus labai nusivylė, nes pamatė, kad agentų buvo apgauti. Emigrantai buvo nuvežti į kavos plantacijas. Čia jie pasijuto esą tartum vergų stovykloje. Sąlygos iš pagrindų pasikeitė: svetima kalba, skirtingas klimatas, net ir maistas. Buvo apgyvendinti pašiūre, turėjo dirbti ilgas valandas. Daugelis mėgino bėgti į miestus, bet sugavę sargai juos mušdavo. Adv. R. Skipičio surinktomis žiniomis, keletas šimtų bėglių iš plantacijų buvo užmušta. Vis dėlto daugelis stengėsi rizikuoti ir pabėgdavo, kiti pasiekdavo miestus, bet ir ten buvo vargas.

Po keleto metų apie tokią emigracijos padėtį sužinojo ir

Lietuvos teisingumo organai. Reikėjo imtis priemonių prieš laivų bendrovių agentus apgau-dinėtojus. Buvo iškelta byla Kauno apygardos teisme ir kalčiausieji nuteisti kalėjimo bausmėmis.

Panašius vargus patyrė ir Pranas Žadeika. Pasitraukęs iš plantacijų isikūrė mieste. Maždaug po dešimties metų grįžo į Lietuvą ir nusipirko gražų ūkį. Jis pasakojo, kad būdamas nusivylęs nutarė pamėginti laimę loterijoje. Ir štai vieną dieną gavęs pranešimą, kad išlošęs nemažą sumą pinigų, kuriuos pavertus į litus buvo netoli 100 tūkstančių. Jo giminės prašė juos sušelpsti, bet Pranas pasakė: "Ateikite dirbti į mano ūkį, aš jums teisingai užmokėsiu, bet šiaip pinigų aš nedalinsiu, nes ir man ne kažkiek jų likę". Pranas ūkininkauti mokėjo. Sekmadieniais atvažiuodavo į Krokialaukio bažnytkaimį gražiais arkliais, odiniais pakinktais. Daugelis jį gerbė, kiti pavydėjo. Viskas vyko gerai, kol 1940 m. birželio 15 Lietuvą okupavo sovietai. Iš proletaro tapęs buože Pranas turėjo atlikti uždėtas prievoles. Kai negalėjo jų atlikti, buvo suimtas ir išvežtas į Pravieniškių darbo stovyklą.

1941 m. birželio mėn. kilo karas. Vokiečiai geležiniu kumščiu smogė savo sąjungininkams sovietams. Raudonoji armija pakrikusi traukėsi didesniais ir mažesniais būriais be rimtesnio pasipriešinimo. Pravieniškių stovyklos tarnautojai, išgirdę per radiją, kad giedamas Lietuvos himnas ir sudaryta vyriausybė, atstatoma Lietuvos nepriklausomybė, iškėlė lietuvišką vėliavą. Raudonarmiečiai traukdami apsupo lagerį, išžudė tarnautojus ir jų šeimas, o paskui nukreipė savo kulkovaidžius į kalinius. Pranas Žadeika staiga krito suvaidinęs negyvą, kiti šalia jo ar ant jo. Kai šaudymai liovėsi ir raudonarmiečiai pasitraukė, iš penkių šimtų kalinių gyvų rasta tik apie 50, jų tarpe ir Pranas. Žinoma, ir likę gyvi žiauraus įvykio paveikti buvo psichiškai sužaloti ir reikalingi gydymo. Žuvusius reikėjo palaidoti. Ir taip vėl išaugo keletas šimtų nekaltų aukų kapinynas.

Kanados karių stovykloje Camp Borden, ON, su Lietuvos karininkais tautybių dieną torontiečių grupė

Ntr. K. Poškaus

Uraganas, paskandinęs miestą

Keletas pastabų apie uraganą, vardu "Katarina"

HENRIKAS KUDREIKIS

Kiekvienam buvo aišku, kad trijų valstijų link atslenka baisi audra. Audros centre, atrodė, liks Lousianos miestas New Orleans ir Mississippi Biloxi. Audros sutikimui, atrodė, laiko užteko. New Orleans miestas stovi žemiau jūros lygio, tad pavojus buvo labai aiškus. Miesto meras ir valdyba pradėjo gyventojų evakuaciją. Baltieji ir dalis juodaodžių, pasiėmę maisto ir svarbesnių dalykų, iš miesto išvyko į aukštesnes vietas. Per 100,000 juodaodžių, neturinčių automobilių, pasiliko mieste. Autobusais juos suvežė į sporto stadionus. Nors miestas turi daugiau autobusų ir šimtus mokyklų, jie nebuvo panaudoti neturtingųjų evakuacijai iš miesto. Tai buvo miesto mero, valdybos ir miesto Specialios užduoties komisijos uždaviny.

Dešimtys tūkstančių juodaodžių ir jų vaikų pateko į sporto stadionus be maisto ir vandens. Stadionuose tokių dalykų niekas neparūpino. Po 4 dienų juodaodžių būriai šūkavo, kad 4 dienas kentėjo be maisto ir vandens.

Tautinė Amerikos gvardija (National Guard) šiandien miestuose turi tik likučius, nes 200,000 jų kariauja Irake.

"Katarinos" audros metu New Orleans mieste buvo tik 300 gvardiečių. Juodaodžių kriminalistų masės juos išsklaidė. Dauguma juodaodžių policininkų buvo bejėgiai prieš masės. Pusė policininkų metė ginklus arba iš viso nepasirodė tarnyboje.

Plėšikai nusiaubė miestą. Veržėsi ne į maisto, bet į brangenybių ir brangių drabužių krautuves. Buvo šaudoma į policininkus, apšaudytas net vienas sanitarinis straigtasparnis. Apie 4000 likusių valstijos gvardiečių į miestą atvyko kitą dieną. Kitos karinės pajėgos, apie 80,000, atvyko porą dienų vėliau.

Televizijoje juodaodžių vaikai, dvasininkai, juodaodė žurnalistė, garsusis baltųjų kritikas Julian Bond pareiškė: "Baltieji nekreipė į New Orleans dėmesio, nes gyventojų dauguma – juodaodžiai". Stotis bandė kaltinimą atšaukti, bet "šaukštai jau po pietų".

Pagrindinė miesto apšėmimo priežastis – industrinio kanalo užtvankos sunaikinimas. Specialistai iš karto nusprendė, kad pataisyti jau negalima. Antradienio rytą vanduo išsiliejo dar dviejose vietose. Miestas virto ežeru. Miesto centre (downtown)

vanduo buvo 20 pėdų gylio.

Miesto pylimas galėjo atlaikyti 3 laipsnių audrą. "Katarina" buvo 4. Amerikos kariuomenės inžinerijos korpo vadai norėjo pylimą sustiprinti, kad atlaikytų 5 laipsnių audrą. Kainuotų per 2 milijonus. Valdžia ne tik milijonų neskyrė, bet ir sumažino fondus pylimo priežiūrai. Tai federacinės valdžios rūpesčio stoka.

Žemesnėse valstijos vietose iš viso nereikėjo leisti namų statyti. Juodaodžiai statė be pertraukos žemose vietose mažus lentinius namukus. Šiandien jie apsemti iki stogo. Šiandien Lousianos ir dalies Mississippi valstijų gyventojai išsklaidyti 24 valstijose. Apie 15,000 Kalifornijoje (ir mano mieste). Spėjama, kad vanduo gali išdžiūti per 90 dienų. Esantis vanduo pilnas bakterijų ir virusų. Gali plisti įvairios ligos.

Dar vienas gana liūdnas Lousianos vaizdas. Oro uoste rugsėjo 10 nusileido lėktuvas su tarnybą Irake baigusiais vyrais. 36 jų draugai grįžo truputį anksčiau vėliavomis apdengtuose karstuose. Vyrai sustoję žvalgėsi, bet mažai kas juos sutiko. Giminės išsklaidyti kažkur, neturi ir namų. Namai audros sugriauti arba plaukia vandenyje.

UŽSIPRENUMERUOKITE

"TĖVIŠKĖS ŽIBURIUS"

Vardas, pavardė

Gatvė

Miestas

Provincija/Valst.

Pašto kodas

Telefono numeris

E-pašto adresas

SIŪSKITE ŠIĄ ATKARPĄ ADRESŲ:

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON
L5C 1T3, Canada

**Tik \$50.00
metams!**
JAV-se: amerikietiška

Norintiems susipažinti "Tėviškės žiburiai"
siunčiami nemokami šešias savaites